

Assessing the threat of terrorist groups in the Indian subcontinent in the shadow of the Taliban gaining power in Afghanistan: A case study Al-Qaeda in the Indian Subcontinent (AQIS)

Morteza Sheikh Darreh Ney¹ | Hosein Moein Abadi Bidgoli² | Reza ekhtiari amiri³

Received Date: 2025/02/06

Accept Date: 2025/08/30

Cite: Sheikh Darreh Ney, M; Moein Abadi Bidgoli; H and Ekhtiari Amiri, R. (2026). Assessing the threat of terrorist groups in the Indian subcontinent in the shadow of the Taliban gaining power in Afghanistan: A case study Al-Qaeda in the Indian Subcontinent (AQIS). *Crisis Studies of the Islamic World*, 13(1), 206-237.

DOI: 10.22034/csiw.2026.734796

Extended Abstract

*A*fter The developments in Afghanistan in 2021 and the rise of the Taliban in this country, the creation of some events such as the presence of AQIS and key members of Al-Qaeda strategically, the Taliban protecting this group from political-military harm, and ensuring a safe haven for them, revealed the relationships between these groups. With the killing of Ayman al-Zawahiri, the second-in-command of Al-Qaeda, by the CIA in a house belonging to senior Taliban leaders on July 31, 2022, it confirmed the presence of Al-Qaeda and its satellites in Afghanistan and its close cooperation with the Taliban. The purpose of this article is to answer the main question of how the AQIS threat has been assessed in the countries of the Indian subcontinent after the Taliban became effective in Afghanistan. The research findings show that; Afghanistan under Taliban control serves as a safe haven and potential haven for AQIS militants in Bangladesh, Myanmar, and similar situations to Kashmir, India, and Pakistan as a place where they can travel to train, acquire weapons, and conduct operations in these countries. In this study, an attempt has been made to answer this question by using a descriptive-analytical method and using library and internet resources.

Keywords: Terrorist groups, Indian subcontinent, Al-Qaeda in the Indian Subcontinent (AQIS), Taliban

¹. Master of International Relations, University of Mazandaran, Babolsar, Iran. (Corresponding author). morteza.sheikh1993@gmail.com

². Associate Professor of Political Science, Shahid Bahonar University, Kerman. moeini@uk.ac.ir

³. Associate Professor of International Relations, Mazandaran University, Babolsar, Iran. r.ekhtiari@umz.ac.ir

Introduction

Terrorism and the proliferation of terrorist groups are among the major security challenges of the twenty-first century. South Asia, and particularly the Indian subcontinent, is regarded as a significant region in security and terrorism studies due to the persistent presence and activities of a range of terrorist and jihadist groups. The continued activities of groups with ideological, organizational, and operational links have affected the security of countries in the region and transformed terrorism into a persistent feature of regional politics and security. Among these groups, Al-Qaeda has played an important role over the past two decades in sustaining and expanding Islamist jihadism.

The September 11, 2001 attacks and the subsequent military operations conducted by the United States and its allies against Al-Qaeda in Afghanistan did not, contrary to expectations, result in the complete destruction of the organization. By adopting a strategy of “going local” and relying on regional and local affiliates, Al-Qaeda managed to preserve and rebuild part of its organizational capacity. The establishment of regional branches, including Al-Qaeda in the Arabian Peninsula, Al-Qaeda in the Islamic Maghreb, Jabhat al-Nusra, and eventually Al-Qaeda in the Indian Subcontinent (AQIS), can be considered part of this strategy. AQIS was established in September 2014 as the newest official branch of Al-Qaeda Central. It began its activities by integrating a number of jihadist groups and individuals active in Afghanistan, Pakistan, and other countries in the region.

The significance of AQIS is not limited to its organizational structure. Rather, its links with the Taliban in Afghanistan and the developments following the withdrawal of U.S. forces and the Taliban’s takeover of Afghanistan in 2021 have given the group a new strategic dimension. The Doha Agreement committed the Taliban to severing ties with transnational terrorist groups, including Al-Qaeda. However, the evidence examined in this study indicates that relations between the Taliban and Al-Qaeda continued following the Taliban’s return to power. The killing of Al-Qaeda leader Ayman al-Zawahiri on July 31, 2022, in a house belonging to one of Sirajuddin Haqqani’s senior aides in Kabul, has been regarded as important evidence of the continued presence of Al-Qaeda leaders in Afghanistan and their links with the Taliban’s organizational structure.

Under these circumstances, the central problem of this research is how the Taliban’s rise to power has affected the status and threat capacity of Al-Qaeda in the Indian Subcontinent across South Asia. From the perspective of this study, Taliban-controlled Afghanistan can potentially serve as a safe haven for AQIS personnel and provide the group with opportunities for training, organization, recruitment, and access to resources. At the same time, the existence of jihadist networks and socio-religious cleavages in countries such as Pakistan, India, Kashmir, Bangladesh, and Myanmar provides a favorable environment for the continuation of the group’s influence and activities.

Therefore, assessing the AQIS threat requires simultaneous consideration of the group's relationship with the Taliban, its organizational capabilities, local and regional networks, and areas of influence across the Indian subcontinent. The main research question is:

How has the threat posed by AQIS in the Indian subcontinent been assessed following the Taliban's rise to power in Afghanistan?

To answer this question, the study examines several key issues: How was the relationship between AQIS and the Taliban in Afghanistan established, and how has it evolved since the Taliban's return to power? What level of influence and operational capacity does the group possess in different countries of the Indian subcontinent? And what opportunities has the Taliban's rise to power created for the continuation of AQIS activities, recruitment, training, and the expansion of its regional influence?

1. Research Method and Theoretical Framework

In terms of its objective, this study is applied, while methodologically it adopts a descriptive-analytical approach. Data were collected through library and online sources. Within this framework, the study analyzes the status and trends associated with the AQIS threat by examining available sources and reports on Al-Qaeda, Al-Qaeda in the Indian Subcontinent, the Taliban in Afghanistan, and jihadist groups operating in South Asia. In addition, to examine differences in the group's situation across countries, its areas of activity in Afghanistan, Pakistan, India, Kashmir, Bangladesh, and Myanmar were investigated.

The theoretical framework of the study is based on Diffusion Theory. Initially developed within the field of geography, this theory has also been applied in political science and international relations because of its ability to explain the transmission and spread of human, cultural, and ideological phenomena. Diffusion Theory encompasses three principal forms: relocation diffusion, hierarchical diffusion, and contagious diffusion. Relocation diffusion refers to the physical movement of individuals or groups carrying ideas and cultures from one location to another. Hierarchical diffusion emphasizes the transmission of ideas through influential individuals or important centers. Contagious diffusion refers to the spread of ideas through direct contact without necessarily following hierarchical patterns.

Based on this framework, Al-Qaeda Central can be regarded as the principal source of ideological and organizational diffusion, transmitting its ideas, organizational models, and objectives to surrounding regions through the establishment of regional branches, including AQIS. The establishment of AQIS in 2014 can therefore be analyzed within this framework as an effort by Al-Qaeda Central to transfer and consolidate its jihadist ideology and organizational structure in South Asia. Although this branch remains affiliated with the central leadership of Al-Qaeda, it has also relied on existing local networks and jihadist groups across the Indian subcontinent.

2. Discussion

Al-Qaeda in the Indian Subcontinent was established in 2014 following more than two years of efforts to bring together jihadist groups and individuals in the region. The group was placed under the leadership of Ayman al-Zawahiri, while Asim Umar, a former commander of the Tehrik-i-Taliban Pakistan, was appointed as its first emir. AQIS's ideology is closely connected to that of Al-Qaeda Central and emphasizes jihad, the liberation of Muslim lands, and the restoration of an Islamic caliphate in the region. Within this framework, South Asian governments are defined as the "near enemy," while India, Pakistan, Bangladesh, and Myanmar constitute the group's geographical area of activity.

The organizational structure of AQIS also reflects its links with Al-Qaeda Central. The group has an emir, deputy emir, consultative council, military committee, and Sharia committee, and its "Code of Conduct" emphasizes adherence to the general guidelines of Al-Qaeda Central. At the same time, AQIS has drawn upon local jihadist networks in various countries. This has meant that its structure does not depend exclusively on foreign personnel but can also utilize the capabilities of local groups and individuals.

The most significant development in assessing the AQIS threat concerns the group's relationship with the Taliban in Afghanistan. This relationship has deep historical roots and has continued through the pledges of allegiance made by Al-Qaeda leaders to Taliban leaders. AQIS participated alongside the Taliban in the Afghan war and, in its Code of Conduct, emphasized support for the Taliban and the struggle to establish Islamic rule in Afghanistan. Following the Taliban's return to power in 2021, the evidence presented in this study indicates the continued presence of Al-Qaeda members and leaders in Afghanistan. United Nations reports have also highlighted the presence of AQIS personnel within Taliban units and their activities in areas such as Kandahar, Helmand, and Nimroz.

In this context, Afghanistan following the Taliban's rise to power has gained importance as a potential safe haven for AQIS. The presence of Al-Qaeda members in Afghanistan, close ties with the Taliban, and access to an environment conducive to training and organizational activities have enhanced the group's capacity to maintain its regional operations. From the perspective of this study, therefore, the Taliban represents not only an ideological partner for AQIS but also an

important factor in sustaining its organizational and regional capabilities.

Pakistan also occupies a significant position within the AQIS network. A substantial proportion of the group's members have emerged from Pakistani jihadist circles, and its connections with Tehrik-i-Taliban Pakistan, Lashkar-e-Taiba, and Jaish-e-Mohammed have strengthened its organizational and networking capabilities. Pakistan has, in fact, been one of the principal centers for the formation and activities of AQIS. The group's relations with Pakistani jihadist organizations demonstrate that its regional influence is largely based on informal and local networks.

In India, AQIS has attempted to establish organizational structures and networks of influence, but compared with Pakistan and Afghanistan, its success has been more limited. The arrest of members of the group in 2015 and 2016 prevented the rapid expansion of its activities, and the group has so far been unable to establish a coherent and extensive structure throughout India. Nevertheless, Kashmir is of particular importance because of its longstanding conflict and the presence of jihadist groups. By exploiting the Kashmir issue and establishing links with some groups active in the region, AQIS has sought to strengthen its jihadist discourse and transform the area into one of its centers of activity.

In Bangladesh, AQIS has relied more heavily on propaganda, recruitment, and clandestine activities. By exploiting issues related to the persecution of Muslims and the situation of the Rohingya Muslims, the group has attempted to create a social environment conducive to expanding its influence. The group's activities in Bangladesh demonstrate that its threat capacity is not limited to direct acts of violence; propaganda, recruitment, and the establishment of underground networks also constitute important components of its strategy.

Myanmar also occupies an important position in AQIS's discourse because of the Rohingya issue. Al-Qaeda Central and AQIS have repeatedly used the situation of the Rohingya Muslims to strengthen their jihadist narrative and have attempted to transform this issue into a factor for mobilizing jihadist forces in the region. Nevertheless, contrary to the group's propaganda focus, the evidence presented in this study indicates that AQIS has so far been unable to establish significant operational activities in Myanmar.

Taken together, these developments indicate that the AQIS threat cannot be assessed solely on the basis of the number of attacks it has carried out. Although the group has so far been unable to conduct large-scale attacks in the countries of the region, it has managed to ensure its survival by maintaining connections with jihadist networks, using propaganda, recruiting personnel, and exploiting Afghanistan as a safe haven. Compared with its hard-power capabilities, its principal strength lies in its propaganda capacity, networked connections, and ability to exploit existing social and religious cleavages in the region.

The Taliban's rise to power has reinforced these capabilities. Taliban-controlled Afghanistan can provide AQIS with a favorable environment for maintaining organizational networks, conducting training, and establishing connections with local groups. At the same time, social and religious cleavages in India, the Kashmir issue, the situation of the Rohingya Muslims, and existing jihadist networks in Pakistan and Bangladesh provide opportunities for expanding the group's ideological influence. Therefore, the AQIS threat should be understood as a gradual and network-based threat that may persist even in the absence of large-scale attacks through continued presence, recruitment, and reinforcement of jihadist discourse.

3. Conclusion and Suggestions

The findings of this study indicate that Al-Qaeda in the Indian Subcontinent, despite its limited capacity to conduct large-scale attacks, has managed to maintain its position in South Asia over nearly a decade of activity. The establishment of the group formed part of Al-Qaeda Central's long-term strategy to preserve its organizational structure, expand jihadist ideology, and establish regional networks. By drawing upon Al-Qaeda's longstanding relationships with jihadist groups in South Asia and utilizing local capacities, AQIS has established varying degrees of presence and influence in Afghanistan, Pakistan, Kashmir, India, Bangladesh, and Myanmar.

In this context, Taliban-controlled Afghanistan represents the most important factor in assessing the threat posed by this group. The continuation of Taliban–Al-Qaeda relations, the presence of Al-Qaeda leaders and personnel in Afghanistan, and AQIS's potential ability to utilize the capacities available in the country have created conditions conducive to maintaining and strengthening its regional activities. Accordingly, the Taliban's rise to power has not eliminated AQIS; rather, it has created favorable conditions for the continuation of its

activities, the preservation of jihadist networks, and efforts to expand its influence across the countries of the Indian subcontinent.

An examination of different countries also demonstrates that the AQIS threat does not have a uniform character. The group possesses greater organizational and network capabilities in Afghanistan and Pakistan; in Kashmir, it exploits the longstanding conflict to strengthen its discourse and recruit personnel; in Bangladesh, it focuses on propaganda, recruitment, and clandestine activities; and in Myanmar, it primarily exploits the Rohingya issue to reinforce its jihadist narrative. In India, although it has not yet succeeded in establishing a coherent and extensive structure, the continuation of propaganda activities and the exploitation of social and religious cleavages could provide opportunities for increasing its influence.

Ultimately, the study assesses that AQIS's principal strength lies not in hard power or the ability to conduct large-scale operations, but rather in its organizational flexibility, propaganda capacity, use of local networks, links with regional jihadist groups, and access to support and a secure operating environment in Afghanistan and, to some extent, Pakistan. The group has managed to maintain itself as a persistent competitor among the region's Islamist-jihadist organizations and, by relying on existing relationships, continues to recruit and mobilize local personnel. Therefore, even if its operational capabilities remain constrained, the continued presence and ideological activities of AQIS may constitute a significant security threat to the countries of the Indian subcontinent. The possibility that the group may increasingly focus on India and Kashmir, both operationally and discursively, suggests that the future trajectory of the AQIS threat will depend above all on its ability to exploit social cleavages, maintain local networks, and utilize the capacities available in Taliban-controlled Afghanistan.

ارزیابی تهدید گروه‌های تروریستی در شبه قاره هند در سایه قدرت‌گیری گروه طالبان در افغانستان: مطالعه موردی گروه القاعده شبه قاره هند

مرتضی شیخ دره نی^۱ | حسین معین آبادی بیدگلی^۲ | رضا اختیاری امیری^۳

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۶/۰۸

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۱۱/۱۸

استناد: شیخ دره نی، مرتضی؛ معین آبادی بیدگلی، حسین و اختیاری امیری، رضا. (۱۴۰۵). ارزیابی تهدید گروه‌های تروریستی در شبه قاره هند در سایه قدرت‌گیری گروه طالبان در افغانستان: مطالعه موردی گروه القاعده شبه قاره هند. *بحران پژوهی جهان اسلام*، ۱۳(۱)، ۲۳۷-۲۰۶.

DOI: 10.22034/csiw.2026.734796

چکیده

بعد از تحولات ۲۰۲۱ افغانستان و قدرت‌گیری طالبان در این کشور، با وقوع برخی اتفاقات، از جمله حضور القاعده شبه قاره هند و اعضای اصلی القاعده به طور استراتژیک، حفاظت طالبان از این گروه در برابر آسیب‌های سیاسی- نظامی و تضمین یک پناهگاه امن برای آن‌ها، روابط این گروه‌ها با یکدیگر نمایان شد. با کشته شدن ایمن الظواهری، رهبر دوم القاعده، توسط سازمان (CIA) در خانه‌ای متعلق به رهبران ارشد طالبان در ۳۱ جولای ۲۰۲۲، حضور القاعده و اقمار آن در افغانستان و همکاری نزدیکشان با طالبان تأیید شد. هدف از مقاله حاضر، پاسخ به این سؤال اصلی است که تهدید القاعده شبه قاره هند در کشورهای این شبه قاره، بعد از روی کار آمدن طالبان در افغانستان، چگونه ارزیابی شده است. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که افغانستان تحت کنترل طالبان، به عنوان پناهگاه امن و بالقوه برای ستیزه‌جویان القاعده شبه قاره هند در بنگلادش، میانمار و مشابه وضعیت کشمیر، هند و پاکستان به مکانی تبدیل شده است که آن‌ها می‌توانند برای آموزش و به دست آوردن تسلیحات به آن سفر کنند و به انجام عملیات در این کشورها اقدام کنند. همچنین، اگرچه این گروه حملات گسترده‌ای را در این کشورها انجام نداده است، اما به اهداف خود مبنی بر مرتبط ماندن در جنوب آسیا و معرفی خود به عنوان رقیبی قوی و گزینه‌ای قابل اعتمادتر و پایدارتر برای سایر گروه‌های اسلامی- جهادی، از جمله گروه تحریک طالبان پاکستان (TTP)، لشکر طیبه (LT) و جیش محمد (JeM)، دست یافته است. در این پژوهش، تلاش گردیده است با بهره‌گیری از روش توصیفی- تحلیلی و با استفاده از منابع کتابخانه‌ای و اینترنتی به این پرسش پاسخ داده شود.

واژگان کلیدی: تروریسم، شبه قاره هند، القاعده شبه قاره هند، طالبان

^۱ . کارشناسی ارشد روابط بین‌الملل، دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران. (نویسنده مسئول).

morteza.sheikh1993@gmail.com

^۲ . دانشیار علوم سیاسی، دانشگاه شهید باهنر کرمان، کرمان، ایران. moeini@uk.ac.ir

^۳ . دانشیار روابط بین‌الملل، دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران. r.ekhtiari@umz.ac.ir

مقدمه

تروریسم و به تبع آن رشد گروه‌های تروریستی، یکی از چالش‌های مهم جهانی در قرن ۲۱ است. این پدیده، به‌خصوص از اواخر قرن بیستم، شدیداً فراگیر شده است. تروریسم بدون شک یکی از موضوعات و معضلات کنونی بسیاری از کشورهای جهان است. این پدیده با تحت فشار قرار دادن دولت‌ها، سازمان‌های ملی و بین‌المللی و حتی مردمان و تمدن‌های بشری امروزی، سبب شده است امنیت بسیاری از مناطق جهان به خطر افتد. منطقه جنوب آسیا، به‌طور خاص منطقه شبه‌قاره هند، بار عمده این پدیده را به‌عنوان یک نگرانی امنیتی آزار دهنده بر دوش گرفته است؛ به‌طوری‌که این امر به یکی از ویژگی‌های پایدار سیاست و امنیت این منطقه در سطح محلی و منطقه‌ای بدل شده است (شیخ‌دره‌نی و معین‌آبادی بیدگلی، ۱۴۰۳: ۹۸). (Sheikh Darreh Ney & Moein Abadi Bidgoli, 2024: 98). رشد و گسترش گروه‌های تروریستی در این منطقه، امنیت بسیاری از کشورها را به خطر انداخته است. از میان گروه‌های تروریستی فعال در این منطقه، گروه القاعده قریب به دو دهه نقش پررنگ و حیاتی در گسترش تروریسم و جهادیسلم اسلامی داشته است.

پس از حملات ۱۱ سپتامبر و حمله آمریکا و متحدان غربی و منطقه‌ای آن به گروه القاعده در افغانستان، برخلاف انتظار نابودی کامل این گروه، القاعده جان سالم به در برده است. این اقدام تا حد زیادی به دلیل به‌کارگیری استراتژی محلی و سنجیده‌ای بود که بر جلب حمایت توده‌ها از طریق «رفتن به محلی» متمرکز شده بود (TSC, 2019: 7). القاعده از طریق ادغام تعداد زیادی از گروه‌های افراطی پراکنده منطقه‌ای و محلی مرتبط، گروه‌های منطقه‌ای مختلفی را شکل داده است که از جمله می‌توان به القاعده در شبه‌قاره هند (AQIS)، القاعده در شبه‌جزیره عربستان (AQAP)، القاعده در مغرب اسلامی (AQIM) و جبهه النصرة (JAN) در سوریه اشاره کرد. این گروه‌های جدید عموماً با هدف فعالیت در سراسر آسیای جنوبی ایجاد شدند، اما مرکز ثقل و رهبری آن‌ها عمدتاً در کشورهای شبه‌قاره مستقر بود (Samdarshi, 2023: 164).

القاعده شبه‌قاره هند (AQIS)، جوان‌ترین شاخه وابسته به القاعده، از بسیاری جهات تحقق استراتژی جدید این گروه بوده است. به قول ایمن الظواهری (رهبر دوم القاعده)، القاعده شبه‌قاره هند «نتیجه سال‌ها تلاش برای جلب حمایت و گردهم‌آوردن توده‌ها و جناح‌های مختلف جهادی زیر یک پرچم بود» (TSC, 2019: 7). بین سال‌های ۲۰۱۴ و ۲۰۱۵، رهبری القاعده مرکزی (AQIC) متحمل خسارات سنگینی در عملیات‌های ضدتروریسم از سوی کشورهای منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای، به‌ویژه پاکستان و ایالات متحده آمریکا، شد. پس از یک رشته شکست، بسیاری از ناظران و کارشناسان آگاه بر این باور بودند که القاعده، مانند اکثر سازمان‌های تروریستی، پس از دریافت ضربه‌های متعدد در چند سال اول تأسیس خود از بین خواهد رفت. اما القاعده با استراتژی «رفتن به

محلی» و با تأسیس گروه‌های وابسته محلی و منطقه‌ای، عملاً سازمان خود را در مسیر بازگشت قرار داد. این رویکرد نه فقط در سرزمین مادری خود (افغانستان)، بلکه فراتر از آن در جنوب آسیا و شبه‌قاره هند موفقیت‌آمیز بود. این گروه از اواخر سال ۲۰۱۶ تلاش کرد تا خود را در پی تحولات عظیم در جهاد جهانی بازسازی کند. با سقوط جبهه النصره (JAN) در عراق و سوریه، تأسیس القاعده در شبه‌قاره هند (AQIS) به‌عنوان یکی از مسلط‌ترین گروه‌های وابسته به القاعده، به‌دلیل نزدیکی جغرافیایی و عملیاتی آن، در دستور کار رهبران ارشد این گروه قرار گرفت (TSC, 2019: 8). برای القاعده، تشکیل یک گروه وابسته در جنوب آسیا، تحقق یکی از آرزوهای دیرینه شیخ اسامه بن لادن بود. در واقع، اگر ایجاد AQIS یکی از ویژگی‌های مهم القاعده باشد، بالاتر از همه، این صبر و استراتژی این گروه بوده که القاعده را به‌عنوان میراث تاریخی جهادیسلم در منطقه زنده نگه داشت. در پی توافق دوحه قطر در ۲۰۲۱ میان طالبان و دولت ترامپ، خروج نیروهای نظامی آمریکایی از افغانستان اتفاق افتاد. عقب‌نشینی نیروهای آمریکایی از افغانستان و همچنین تسلط طالبان بر آن‌ها، منجر به ایجاد انگیزه پیروزی در سایر جهادگران در منطقه شده و نگاه‌ها به وضعیت القاعده در جنوب آسیا اندوخته شد (Taneja & Sinan Siyeche, 2021). در حالی که طالبان با شرط قطع روابط با القاعده و نوادگان آن به‌عنوان بخشی از توافق خود با ایالات متحده در فوریه ۲۰۲۰ در افغانستان به قدرت رسیدند، اما با روی کار آمدن طالبان در تابستان ۲۰۲۱ در افغانستان، شواهد حاکی از آن است که طالبان به توافق ۲۰۲۰ عمل نکرده است. زیرا رهبران ارشد القاعده در اوایل سال ۲۰۲۲ در قلمرو طالبان حضور داشته‌اند. طبق اعلام رسمی ریاست جمهوری آمریکا، ایمن الظواهری، رهبر دوم القاعده به همراه خانواده‌اش در خانه‌ای متعلق به یکی از دستیاران ارشد سراج‌الدین حقانی، از رهبران ارشد طالبان در کابل توسط سیا شناسایی و با حمله موشکی کشته شد (Matthew Lee et al., 2022: 4). با قدرت‌گیری طالبان بر افغانستان، کشورهای شبه‌قاره به خوبی شاهد افزایش تهدیدات و قابلیت‌های عملیاتی نواده القاعده (القاعده شبه‌قاره هند) در این منطقه شده‌اند (TSC, 2019: 11). تسلط طالبان بر شرایط منطقه‌ای تأثیر مستقیم داشت؛ به‌طوری که موفقیت وابستگان خارجی القاعده نشان می‌دهد که این گروه به یک تهدید مهم بعد از قدرت‌گیری طالبان تبدیل شده است. ظواهر امر نشان می‌دهد که گروه القاعده شبه‌قاره هند خود را در افغانستان به‌اندازه کافی امن می‌داند تا بتواند در کشورهای شبه‌قاره دست به عملیات‌های تروریستی بزند.

بر همین اساس، هدف مقاله حاضر، پاسخ به سؤال اصلی، یعنی چگونگی ارزیابی تهدید القاعده شبه‌قاره هند در کشورهای شبه‌قاره هند بعد از روی کار آمدن طالبان در افغانستان است. افغانستان تحت کنترل طالبان، به‌عنوان پناهگاه امن بالقوه‌ای برای ستیزه‌جویان القاعده شبه‌قاره هند در بنگلادش و میانمار و مشابه وضعیت کشمیر، هند و پاکستان است؛ مکانی که آن‌ها می‌توانند برای

آموزش و به دست آوردن تسلیحات به این کشور سفر کنند و به انجام عملیات در کشورهای خود اقدام کنند. این مقاله با مروری کوتاه بر منشأ القاعده شبه‌قاره هند، ایدئولوژی و ساختار سازمانی آن آغاز می‌شود؛ سپس نگاهی دقیق‌تر به کشورهای مختلفی می‌اندازد که القاعده بر روی آن‌ها متمرکز شده است؛ کشورهایی چون پاکستان، افغانستان، هند، بنگلادش، میانمار و منطقه کشمیر. در انتها، بحث در مورد روابط القاعده شبه‌قاره هند با طالبان افغانستان و تهدیدات آن در کشورهای منطقه به پایان می‌رسد.

۱- پیشینه پژوهش

رشد گروه‌های تروریستی به دلیل تهدید صلح و امنیت در منطقه جنوب آسیا، به‌ویژه در شبه‌قاره هند و ایجاد بحران‌های امنیتی طولانی‌مدت برای کشورهای این منطقه، توجه سیاستمداران و پژوهشگران حوزه‌های امنیتی و سیاسی را به خود جلب کرده است. حول محور پژوهش حاضر، پژوهش‌هایی است که به زبان انگلیسی نگاشته شده است؛ چرا که تا امروز کتاب یا مقاله‌ای درباره گروه القاعده شبه‌قاره هند (AQIS)، به‌ویژه با زبان فارسی و در ارتباط با تحولات افغانستان به رشته تحریر در نیامده است. از میان پژوهش‌های انگلیسی می‌توان به مقاله شیخ دره‌نی و معین‌آبادی بیدگلی (۱۴۰۳)؛ (Sheikh Darreh Ney & Moein Abadi Bidgoli, 2024) تحت عنوان «تجدید حیات گروه‌های تروریستی در پاکستان در سایه حکمرانی امارت اسلامی طالبان در افغانستان: مطالعه موردی گروه تحریک طالبان پاکستان (TTP)» اشاره کرد. در این پژوهش به گسترش و احیای تروریسم و گروه‌های تروریستی در منطقه جنوب آسیا، به‌ویژه کشور پاکستان، بعد از قدرت‌گیری طالبان در افغانستان و تأسیس امارت اسلامی در این کشور پرداخته شده است. از بین گروه‌های تروریستی فعال در این کشور، گروه تحریک طالبان پاکستان (TTP) مورد واکاوی قرار گرفته است. نویسندگان این مقاله معتقدند TTP تحت تأثیر الگوی جهادی خود (طالبان افغانستان)، در درازمدت می‌تواند تأثیر جدی و بحران‌زایی بر دولت پاکستان، با توجه به ایدئولوژی سیاسی آموخته از طالبان (تشکیل حکومت اسلامی در پاکستان)، ایجاد کند. افروز احمد (Afrooz Ahmed, 2023) در تحقیق «مروری بر القاعده در شبه‌قاره هند» چشم‌انداز تکامل دوران مدرن القاعده در شبه‌قاره هند را تحلیل می‌کند. نویسنده معتقد است درگیری‌های جاری در جنوب آسیا همچنان به‌عنوان یک محیط «ایده‌آل» برای توسعه گروه‌ها و ایدئولوژی‌های رادیکال عمل می‌کند. گزارش‌ها نشان می‌دهد که القاعده و گروه‌های وابسته به آن، خطرناک‌ترین گروه تروریستی در جهان امروز است؛ گروهی که بعد از ۱۱ سپتامبر تا امروز مسئول بسیاری از حملات تروریستی در منطقه آسیا و جهان بوده است. واسیلیوا و چرنیتسینا (Vasilieva & Zherlitsyna, 2022) در مقاله‌ای تحت عنوان «سیر تحول

القاعده: بین درگیری‌های منطقه‌ای و دیدگاه جهانی» چشم‌انداز تکامل القاعده در دوران مدرن را تحلیل می‌کنند. نویسندگان بر این باورند که درگیری‌های جاری در خاورمیانه، آفریقا و آسیا همچنان به‌عنوان یک محیط «ایده‌آل» برای توسعه گروه‌ها و ایدئولوژی‌های رادیکال عمل می‌کند. این مقاله رابطه بین القاعده و شاخه‌های آن در عراق، الجزایر، یمن و شبه‌قاره هند و نفوذ فزاینده آن‌ها در این مناطق را بررسی می‌کند. بر اساس تجزیه و تحلیل انتشارات و سخنرانی‌های الظواهری در فضای رسانه‌ای، نتیجه می‌گیرند که القاعده مدرن، یک سازمان تروریستی فراملی، غیرمتمرکز و شبکه‌ای است که امکان ورود القاعده به مرحله جدیدی از فعالیت، شامل تقویت کنترل ارضی، گسترش استخدام و حملات تروریستی با مشخصات بالا در سراسر جهان را فراهم می‌کند.

امیری و جکسون؛ (Amiri & Jackson, 2021) نیز در مقاله «روایت‌های طالبان از القاعده در افغانستان» مدعی‌اند طالبان فعالانه از القاعده مرکزی و وابستگان منطقه‌ای خود حمایت می‌کند. ماهیت پیوندهای طالبان و القاعده از یک رابطه ضروری برای هر یک یا برای هر دو گروه برخوردار است. القاعده و همچنین گروه‌های وابسته دیگر، تسلط طالبان را نه تنها منبع و الهام‌بخش (تبلیغات)، بلکه فرصتی برای تجدید قوا در افغانستان و منطقه می‌دانند. رویکرد طالبان نشان می‌دهد که این گروه به دنبال نزدیکی با القاعده و افزایش نظارت بر آن است.

انیمش رول؛ (Animesh Roul, 2020) در مقاله «القاعده در شبه‌قاره هند؛ رهبری جهاد در جنوب آسیا: ۲۰۲۰-۲۰۱۴» معتقد است القاعده مرکزی (AQC) در طول سالیان متمادی متحمل شکست‌های بزرگی به دست ائتلاف بین‌المللی به رهبری آمریکا شده است. اما این گروه توانست با افزایش اعضا و هواداران خود از طریق شاخه‌های منطقه‌ای در شبه‌جزیره عربستان و جنوب آسیا، حیات مجدد بیابد. القاعده شبه‌قاره هند (AQIS)، جوان‌ترین زیرمجموعه این گروه در شبه‌قاره هند است. تجربه‌ها نشان می‌دهد که این گروه یکی از مقاوم‌ترین شاخه‌های منطقه‌ای القاعده بوده است. این سازمان در کمپین مجازی خود در بسیاری از کشورهای آسیای جنوبی، به‌ویژه در کشورهایی مانند هند، پاکستان و بنگلادش، فعال و تأثیرگذار بوده است.

شافی مد؛ (Shafi Md, 2019) در مقاله «بررسی روایات تبلیغاتی القاعده در بنگلادش» معتقد است فعالیت‌های القاعده مرکزی (AQC) در بنگلادش عمدتاً از طریق وابسته آن در آسیای جنوبی، القاعده شبه‌قاره هند، انجام شده است. این گروه رویکرد تبلیغات‌محور را برای دستیابی به جایگاهی در این کشور اتخاذ کرده است. این مقاله حضور آنلاین و تبلیغات القاعده شبه‌قاره هند را با هدف جذب جوانان مرفه شهری و بهره‌برداری از مسائل داخلی و منطقه‌ای طولانی‌مدت، از جمله نارضایتی مسلمانان روهینگیا و گروه‌های افراطی اسلام‌گرای داخلی، ارزیابی می‌کند.

بررسی ادبیات پژوهش نشان داد که آثار نسبتاً متنوعی در رابطه با رشد گروه‌های تروریستی در

جنوب آسیا، تحولات و ارتباطات القاعده مرکزی با سایر گروه‌ها در این منطقه، از منظرهای مختلف به رشته تحریر درآمده است؛ اما هیچ‌یک از این آثار به‌طور خاص به موضوع پژوهش حاضر در رابطه با تحولات طالبان افغانستان اشاره نداشته‌اند. به عبارت دیگر، نوآوری پژوهش حاضر در این است که به ارزیابی تهدیدات القاعده شبه‌قاره هند در سطح منطقه‌ای و در ارتباط با کشورهای محل نفوذ و عملیات این گروه می‌پردازد. بر اساس اهداف پژوهش، این مقاله کاربردی است و دارای نوآوری پژوهشی می‌باشد. این پژوهش، علاوه بر جامعه دانشگاهی، می‌تواند مورد توجه مسئولین محترم کشورمان در وزارت خارجه و نهادهای مرتبط با منطقه شبه‌قاره قرار گیرد.

۲- چارچوب نظری

در تبیین تأثیر القاعده مرکزی (AQC) بر شکل‌گیری القاعده شبه‌قاره هند (AQIS)، از میان رهیافت‌های نظری متعدد، با در نظر گرفتن شرایط بازتاب اندیشه القاعده مرکزی بر سایر گروه‌های وابسته منطقه‌ای و نوع تأثیر این بازتاب‌ها که به‌طور معمول فرهنگی، سیاسی و ایدئولوژیک بر سایر گروه‌ها و شاخه‌های سازمانی است، از نظریه «پخش» یا «اشاعه» برای بازاندیشی این تأثیرات از مرکز به پیرامون بهره گرفته‌ایم.

این نظریه ابتدا توسط یک جغرافی‌دان سوئدی در حوزه جغرافیایی ابداع شد. اما به‌علت ویژگی‌های مطلوب و مشابه در تشریح و تحلیل پدیده‌های انسانی، از سوی سایر رشته‌ها، از جمله رشته علوم سیاسی و روابط بین‌الملل نیز مورد توجه قرار گرفت. نظریه پخش، به‌دلیل ماهیت فرهنگی آن، قابلیت تفسیری یا توضیحی چشمگیری برای نشان دادن بازخوردهای تأثیرات فرهنگی و ایدئولوژیک القاعده مرکزی بر شاخه‌های سازمانی خود داشته است.

نظریه پخش شامل انواع سه‌گانه سلسله‌مراتبی، جابه‌جایی و سرایتی است.

۱) پخش جابه‌جایی

انتقال فیزیکی فرد یا گروه حامل اندیشه و فرهنگ است که از نقطه‌ای به نقطه دیگر می‌روند. در این نوع پخش، افراد حامل پیام یا ارزش‌هایی هستند که آن را به مکان جدید منتقل می‌کنند. در گذشته و در دوره استعمار، شاهد انتقال فرهنگی از طریق این روش بوده‌ایم. اما امروزه به‌واسطه جهانی شدن و از بین رفتن فاصله‌ها و انتقال پیام‌ها از طریق رسانه‌های اجتماعی و توسعه ماهواره‌های خبری، این نوع از پخش جذابیت خود را از دست داده است.

۲) پخش سلسله‌مراتبی

در پخش سلسله‌مراتبی، پدیده‌ها از طریق توالی منظم دسته‌ها و طبقات، منتقل و گسترش می‌یابند و ایده‌ها از طریق یک «فرد مهم» به فرد دیگر یا از یک مرکز شهری مهم به مرکز دیگر گسترش

می‌یابد. جابه‌جایی سلسله‌مراتبی از شهرهای بزرگ به روستاها و از منطقه‌ای مهم‌تر به منطقه دیگری صادر می‌شود. تولیدکنندگان مد یا اندیشه و یا کالای تجاری با انتقال این محصولات به سایر مناطق، باعث پخش و انتقال آن‌ها می‌شوند.

۳) پخش سرایتی یا واگیردار

در پخش سرایتی، گسترش عمومی ایده‌ها بدون در نظر گرفتن سلسله‌مراتب صورت می‌گیرد؛ چون در این مورد، پخش با تماس مستقیم منتشر می‌شود. موضوع فاصله مکانی در این نوع پخش بسیار مؤثر است؛ یعنی مناطقی که از نظر جغرافیایی به مرکز پخش نزدیک هستند، بیش از سایر مناطق تحت تأثیر این اندیشه‌ها قرار می‌گیرند (شیخ‌دره‌نی و معین‌آبادی بیدگلی، ۱۴۰۳: ۱۰۱). (Sheikh Darreh Ney & Moein Abadi Bidgoli, 2024: 101).

بر همین اساس، می‌توان گفت القاعده مرکزی (AQC) به‌عنوان منبع پخش، برای اشاعه اندیشه‌های ایدئولوژیک و گسترش سازمانی خود به سایر مناطق مختلف، اقدام به تأسیس آخرین شعبه رسمی منطقه‌ای تحت عنوان القاعده در شبه‌قاره هند (AQIS)، بعد از القاعده در مغرب اسلامی (AQIM)، القاعده در شبه‌جزیره عربستان (AQAP) و جبهه النصره (JAN) در سوریه کرد. گروه جدید القاعده در شبه‌قاره هند برای فعالیت در جنوب آسیا در سپتامبر ۲۰۱۴ ایجاد شد. طبق گزارش‌های موجود، حوزه فعالیت و عملیات این گروه در افغانستان، پاکستان، کشمیر-هند، میانمار و بنگلادش بوده است؛ اما مرکز ثقل و رهبری آن در پاکستان مستقر است.

بر اساس اعلام ایمن الظواہری، رهبر سابق القاعده، ایجاد القاعده شبه‌قاره هند، محصول بیش از دو سال کار در جذب جنگجویان در شبه‌قاره هند بوده است. تأسیس این سازمان نتیجه مستقیم ادغام چندین گروه است که سال‌ها در این منطقه به جهاد مشغول بوده‌اند. رهبران این گروه‌های جهادی تحت هدایت ایمن الظواہری در یک سازمان واحد با هم متحد شده‌اند و گروه جماعت القاعده الجهاد در شبه‌قاره هند را تأسیس کرده‌اند (AFROZ Ahmad, 2023: 164).

القاعده شبه‌قاره هند در اطاعت از امیر القاعده (مرکزی) عمل می‌کند. از زمان تأسیس آن در سال ۲۰۱۴، آیین‌نامه رفتار «مشخصات رفتاری» ۲۰ صفحه‌ای که توسط القاعده شبه‌قاره هند در ژوئن ۲۰۱۷ منتشر شد، می‌گوید: القاعده شبه‌قاره هند «در راستای رهنمودهای کلی منبع [القاعده مرکزی] مشغول جهاد بوده است»؛ این آیین‌نامه، قوانین جهادی است که ظواہری در سال ۲۰۱۳ تهیه و منتشر کرده است. بر اساس همین دستورالعمل، القاعده شبه‌قاره هند رفتار جدید خود را سازمان داده است (Joscelyn, 2017). بنابراین، تشکیل القاعده شبه‌قاره هند از طرف گروه القاعده می‌تواند به‌عنوان یک رویکرد استراتژیک تلقی شود. بر اساس رویکرد جدید، بازسازی و تغییر از دشمن «دور»، آمریکا به دشمن «نزدیک»، یعنی دولت‌های آسیای جنوبی شبه‌قاره، اتفاق می‌افتد. این دولت‌ها مانع

تشکیل یک خلافت [اسلامی] جدید در کشورهای پاکستان، هند، بنگلادش و میانمار می‌باشند و باید با آن‌ها مبارزه کرد (AFROZ Ahmad, 2023: 165). «منشور رفتار» القاعده شبه‌قاره هند که در سال ۲۰۱۷ صادر شد و آن را سند بسیار مهمی می‌دانند، علاوه بر وفاداری این گروه به القاعده مرکزی، توضیح می‌دهد که یکی از اهداف اصلی آن، جنگ برای دفاع از طالبان افغانستان و کمک به آن‌ها برای استقرار حکومت اسلامی در افغانستان می‌باشد (Joscelyn, 2017).

بر اساس این منشور، علاوه بر حمایت نظامی که القاعده شبه‌قاره هند برای طالبان افغانستان علیه دولت مرکزی افغانستان فراهم کرده است، این گروه پیوسته از همه تلاش‌ها برای کمک به طالبان برای دستیابی به پیروزی سیاسی در توافق ۲۰۲۰ بر ایالات متحده حمایت کرده است. خروج قوای خارجی در اوت ۲۰۲۱ و قدرت‌گیری طالبان در افغانستان، نشان دهنده تلاش القاعده هند در راستای تقویت قدرت‌گیری طالبان و تسهیل خروج نیروهای آمریکایی از افغانستان بوده است. ارزیابی نویسندگان آن است که این رویکرد بخشی از استراتژی القاعده مرکزی و القاعده شبه‌قاره هند برای حضور خود در افغانستان و تأمین پایگاه‌های امن برای آموزش و مبارزه با دولت‌های مرکزی سایر کشورهای شبه‌قاره بوده است. این رویکرد با این هدف که بتواند همانند طالبان در افغانستان، حکومت اسلامی و قدرت بخشیدن به شریعت الله در سراسر شبه‌قاره هند را فراهم کند، ادامه می‌یابد.

۳- خاستگاه، ایدئولوژی و ساختار

ایجاد شاخه جدید القاعده در شبه‌قاره هند بلافاصله پس از انشعاب رسمی القاعده و دولت اسلامی (داعش) و خلافت داعش در سوریه و عراق آغاز شد. این امر سبب ایجاد احساس خطر برای جایگزینی القاعده به‌عنوان رهبر جهاد جهانی در میان رهبران ارشد القاعده گردید و به دنبال تحولات بعدی، القاعده را به سمت تأسیس گروه جدید سوق داد. پیش از تأسیس القاعده در شبه‌قاره هند، گروه‌های جهادی مختلفی در پاکستان، هند، بنگلادش و افغانستان فعالیت می‌کردند. در اوایل سپتامبر ۲۰۱۴، ایمن الظواهری جدیدترین گروه وابسته رسمی، القاعده مرکزی را با متحد کردن چندین گروه و افراد از گروه‌های مستقر در افغانستان و پاکستان و دیگر کشورها اعلام کرد. او در پیمای ویدیویی برای افتتاحیه گروه القاعده شبه‌قاره هند اشاره کرد که این گروه، «ثمره تلاش مبارک بیش از دو سال است که برای گردآوری مجاهدین در کشورهای شبه‌قاره هند در یک سازمان مستقل» انجام شده است (Roul, 2020: 8).

پس از تشکیل القاعده شبه‌قاره هند، ایمن الظواهری، عاصم عمر (از فرماندهان سابق تحریک طالبان پاکستان) را به‌عنوان رئیس این گروه جدید منصوب کرد. عاصم عمر، متکلم آموزش‌دیده و بومی پاکستانی، یکی از نویسندگان و خطیبان ماهر در حوزه فقه اسلامی شناخته شده است. از نظر

ایدئولوژیک، عمر همواره بر موضوع «دشمن نزدیک»، (دولت‌های شبه‌قاره)، متمرکز بوده است (Reed, A, 2016: 3-4). بنابراین، تشکیل القاعده شبه‌قاره هند را می‌توان به‌عنوان یک بازسازی استراتژیک از دشمن «دور»، آمریکا به دشمن «نزدیک»، یعنی [رژیم‌های شبه‌قاره] که مانع از شکل‌گیری یک خلافت اسلامی می‌شوند، تلقی کرد (AFROZ Ahmad, 2023: 165). القاعده شبه‌قاره هند یک سازمان افراطی خشونت‌طلب با انگیزه مذهبی و وابسته به القاعده است. این گروه همان ایدئولوژی را دارد که سازمان مادر خود، یعنی القاعده، دارد. ایدئولوژی اسلامی سلفی و مهم‌تر از همه، همانند القاعده، ایدئولوژی ضدغربی، نمود و سرلوحه ساختار سازمانی خود است. اهداف القاعده شبه‌قاره هند که با هدف پیشبرد ایدئولوژی و اهداف القاعده در جنوب آسیا تأسیس شد، همان اهدافی است که قبلاً توسط القاعده مرکزی بیان شده بود: آماده کردن مسلمانان برای جهاد نظامی علیه دشمنان خود، آزادسازی سرزمین‌های اسلامی که اکنون توسط غیرمسلمانان اداره می‌شوند و مهم‌تر از همه، احیای خلافت اسلامی در منطقه است. الظواهری در اعلامیه خود در سال ۲۰۱۴ مبنی بر تأسیس القاعده شبه‌قاره هند، مناطق برمه (میانمار)، بنگلادش و مناطق آسام، گجرات و کشمیر هند را به‌عنوان مناطقی معرفی کرد که در آن با هدف مبارزه با دولت‌های پاکستان، افغانستان و هند فعالیت خواهند کرد (National Security, November 2022).

در دسامبر ۲۰۱۴، اسامه محمود، سخنگوی القاعده شبه‌قاره هند، بیانیه‌ای را منتشر کرد که در آن جزئیات ساختار عملیاتی این گروه را شرح داد و اعلام کرد: «ما در سال جاری [۲۰۱۴] تحت یک کمیته مشاوره، شورا و یک فرمانده شروع به فعالیت کردیم.» در «منشور رفتار» که در ژوئن ۲۰۱۷ منتشر شد، القاعده شبه‌قاره هند توضیح داد که با یک امیر، یک معاون امیر و یک شورا همکاری می‌کند؛ شورایی که به‌عنوان یک هیئت مشورتی عمل می‌کند. امیر و مجلس شورا می‌توانند برای ایجاد تغییرات اداری با یکدیگر مشورت کنند. این گروه همچنین دارای یک کمیته نظامی در مورد مسائل نظامی و یک کمیته شرعی است که در موضوعات شرعی راهنمایی می‌کند (Joscelyn, 2017).

۴- روابط القاعده شبه‌قاره هند و طالبان افغانستان

ماهیت رابطه القاعده شبه‌قاره هند با طالبان افغانستان فراتر از عملیات‌های تروریستی است. این گروه، همانند القاعده مرکزی، همبستگی و ایدئولوژی مشترک را بخش مهمی از این روابط می‌داند. هر دو آن‌ها به ایدئولوژی سلفی پایبند هستند. سلفی‌ها معتقدند که مسلمانان باید از اقدامات نسل اول رهبران مسلمان، معروف به اجداد صالح (سلف الصالح)، تقلید کنند. به گفته [شیخ] اسامه بن لادن، از سرزمین‌های مسلمان در برابر «جنگ جدید صلیبی به رهبری آمریکا علیه ملت‌های اسلامی...»

دفاع شود (al-Zawahiri & Umar, 2014: 2). بین آن‌ها احساس قوی و ماندگاری وجود دارد که القاعده و طالبان در دفاع از اسلام تلاش می‌کنند. این دو گروه سال‌هاست که به‌عنوان مجاهد در برابر کفار [کشورهای غربی و متحدان منطقه‌ای] می‌جنگند. به تعبیر آن‌ها، «در این مبارزه، همه ما می‌جنگیم... فی سبیل الله» (Amiri & Jackson, 2021: 10).

القاعده شبه‌قاره هند در «منشور رفتاری» ۲۰ صفحه‌ای ژوئن ۲۰۱۷ اشعار می‌دارد که بر وفاداری خود به امیر طالبان پایبند است. القاعده می‌گوید که اعضای آن در حال حاضر «شانه‌به‌شانه مجاهدین» [طالبان] می‌جنگند و از مسلمانان سراسر شبه‌قاره می‌خواهد که به طالبان افغانستان پیوندند یا از آن‌ها حمایت کنند (Joscelyn, 2017). عاصم عمر، امیر القاعده شبه‌قاره هند، پیش از مرگ ملا محمد عمر (رهبر سابق طالبان)، مستقیماً به ملا محمد گزارش کاری و عملیاتی می‌داد؛ زیرا ملا عمر به‌عنوان یک فرمانده سابق تحریک طالبان پاکستان خدمت می‌کرد. پس از انتصاب ملا عاصم به‌عنوان امیر القاعده شبه‌قاره، روابط بین طالبان و شاخه جدید القاعده محکم‌تر و آشکارتر شد. عاصم عمر بعد از انتصاب خود، مجدداً وفاداری خود را به امیر طالبان اعلام کرد؛ بر همین اساس، اعضای آن «شانه‌به‌شانه» با طالبان و گاهی تحت لوای آن در شورش‌های افغانستان می‌جنگند. شواهد نشان می‌دهد که AQIS به‌قدری با طالبان ادغام شده است که برخی از اعضای آن بخشی از زنجیره فرماندهی طالبان هستند (al-Zawahiri & Umar, 2024: 19). بر اساس گزارش سازمان ملل، رهبری القاعده نقش مشورتی با طالبان ایفا می‌کند. در گزارشی که در جولای ۲۰۲۰ توسط شورای امنیت سازمان ملل منتشر شد، ادعا شد که حدود ۱۵۰ تا ۲۰۰ عضو AQIS از بنگلادش، هند، میانمار و پاکستان، زیر نظر طالبان در ولایت‌های نیمروز، هلمند و قندهار در افغانستان فعالیت می‌کنند (United Nations, 2020: 15-16).

تاریخچه وفاداری شاخه جدید القاعده به طالبان به سال‌های گذشته و تحت رهبری شیخ بن لادن بر القاعده بازمی‌گردد؛ به‌طوری که ابتدا شیخ اسامه بن لادن با ملا محمد عمر، بنیان‌گذار طالبان، بیعت کرد. پس از کشته شدن شیخ اسامه در سال ۲۰۱۱، ایمن الظواهری این تعهد را به ملا عمر تجدید کرد. پس از آنکه طالبان سرانجام در اواسط سال ۲۰۱۵ اعتراف کردند که ملا محمد عمر دو سال قبل مرده است، الظواهری با جانشین او، ملا اختر محمد منصور، بیعت کرد. پس از کشته شدن ملا منصور در ماه می ۲۰۱۶، ایمن الظواهری همان سوگند را با ملا هبیت‌الله آخوندزاده، امیر فعلی طالبان، تکرار کرد (Joscelyn, 2017).

با روی کار آمدن رژیم طالبان در افغانستان و پیوندشان با رفقای سابق (القاعده و نوادگان آن)، این ارتباط از یک رابطه ایدئولوژیک به یک رابطه کاری مستحکم تبدیل شده است. القاعده شبه‌قاره هند امروز همان نقشی را ایفا می‌کند که القاعده مرکزی (AQIC) پس از شکست طالبان در نوامبر

۲۰۰۱ ایفا کرد. گروه القاعده شبه‌قاره هند به طالبان در طول عملیات‌هایش علیه آمریکا در افغانستان کمک کرده است و طالبان امروز، به‌عنوان پیشرو به تقویت حضور و فعالیت این شاخه جدید القاعده در داخل افغانستان و دیگر کشورهای منطقه شبه‌قاره هند کمک می‌کند.

۵- نفوذ منطقه‌ای القاعده شبه‌قاره هند

اگرچه القاعده شبه‌قاره هند ادعا می‌کند که نماینده کل شبه‌قاره هند است، اما حوزه نفوذ و وضعیت این گروه در هر کدام از کشورهای شبه‌قاره هند متفاوت بوده است.

۵-۱- افغانستان

فعالیت القاعده در افغانستان سال‌هاست که مورد بحث است. رهبری القاعده پیوسته این گروه را به‌عنوان یک تیپ ویژه طالبان تحت فرماندهی رهبر عالی‌شان دانسته است. همان‌طور که ناظران سازمان ملل در سال ۲۰۲۲ گزارش داده‌اند، وضعیت گروه‌های تروریستی در افغانستان بسیار پیچیده است؛ به‌طوری‌که گروه القاعده از حضور تاریخی در این کشور برخوردار بوده است. گزارش‌ها حاکی از آن است که القاعده شبه‌قاره هند تحت چتر طالبان در قندهار، هلمند (به‌ویژه برمچه) و ولایت نیمروز فعالیت می‌کند. سازمان ملل متحد در گزارشی در جولای ۲۰۲۲ اظهار داشت: «جنگجویان القاعده (القاعده شبه‌قاره هند) در میان واحدهای جنگی طالبان نمایندگی دارند.» این گروه در افغانستان پس از حاکمیت طالبان، از آزادی بیشتری برخوردار شدند، اما در حال حاضر فعالیت خود را به مشاوره و حمایت از مقامات بالفعل محدود می‌کند (United Nations, 2022: 16).

معتبرترین ادعاها در مورد ادامه حیات القاعده در افغانستان، از گزارش‌های تیم کمیته تحریم شورای امنیت سازمان ملل متحد است که بر القاعده، دولت اسلامی (داعش) و طالبان نظارت می‌کند. این گزارش‌ها مکرراً و به‌طور مداوم ادعا کرده‌اند که طالبان حتی پس از اعلام توافق دوحه ۲۰۲۰، روابط نزدیک خود را با القاعده و نوادگان خود در افغانستان حفظ کرده است. برخلاف تعهدات داده شده در این پیمان که طالبان متعهد شد به گروه‌های تروریستی مانند القاعده و نوادگان آن پناه ندهند و تمام روابط خود را با گروه‌های تروریستی فراموشی که بیشتر به خاطر سازمان‌دهی حملات ۹-۱۱ در خاک ایالات متحده شناخته شده هستند، قطع کنند (Matthew Lee et al., 2022: 4)، چنین نکردند. القاعده در گذشته آشکارا به روابط صمیمانه خود با طالبان اعتراف کرده است. رهبری گذشته و حال، از جمله بنیان‌گذار فقید، شیخ اسامه بن لادن و ایمن ظواهری، مکرراً به طالبان ادای احترام کرده‌اند؛ حتی یکی از تیپ‌های نظامی ویژه خود را به نام ملا محمد عمر، بنیان‌گذار طالبان، نامیده‌اند.

علاوه بر این، رهبران ارشد شاخه منطقه‌ای القاعده برای جنوب آسیا، موسوم به القاعده شبه‌قاره هند، نیز اخیراً در عملیات‌های ضد تروریستی آمریکا در پایگاه‌های طالبان در افغانستان کشته شده‌اند. این افراد شامل مولانا عاصم عمر، رئیس القاعده، فرمانده نظامی آن، خطاب منصور، الصحاب، رئیس رسانه‌های القاعده و برخی دیگر است. کشتار آن‌ها در افغانستان نشان می‌دهد که آن‌ها توسط رهبری محلی طالبان میزبانی شده‌اند (Abdul Sayed, 2020).

۲-۵- پاکستان

دولت و ارتش پاکستان از لحاظ تاریخی روابط نزدیکی با اسلام‌گرایان داشته و به‌عنوان پناهمگاهی برای چندین گروه شبه‌نظامی عمل می‌کنند. این گروه‌ها در طول سال‌ها در پاکستان سنگرهایی ایجاد کرده و شبکه‌های عملیاتی به‌هم پیوسته‌ای داشته‌اند.

القاعده شبه‌قاره هند در اصل محصول سیاست‌های جهادی قدیمی در پاکستان است. پیش از گردهم آمدن این گروه‌ها تحت عنوان القاعده شبه‌قاره هند، گروه‌های جهادی مختلفی در پاکستان، از جمله گروه محلی جماعت انصار الشریعه پاکستان (JASP) در کراچی پاکستان فعالیت می‌کرد و مسئول حملات متعدد در این شهر بود (Zahid, 2021: 2). وفاداران پاکستانی القاعده پس از ۱۱ سپتامبر سازمان‌دهی شدند تا مرگ‌بارترین تهدید جهادی علیه دولت پاکستان، موسوم به تحریک طالبان پاکستان (TTP)، را ایجاد کنند. تحریک طالبان پاکستان به‌عنوان اولین خط دفاعی القاعده در منطقه عمل کرده است و هنوز هم علناً وفاداری خود را به شیخ بن لادن و ایدئولوژی جهادی او اعلام می‌دارد. تعهد و وفاداری گروه‌های جهادی پاکستان، یکی از دلایلی بود که ایمن ظواهری، رهبر القاعده، عاصم عمر، امیر القاعده شبه‌قاره هند، را از میان گروه پاکستانی TTP انتخاب کرد (Abdul Sayed, 2021).

در ۳ سپتامبر ۲۰۱۴، ایمن الظواهری در یک ویدئوی ۵۵ دقیقه‌ای که به‌صورت آنلاین منتشر شد، تأسیس شعبه جدیدی در شبه‌قاره هند را اعلام کرد. ظواهری در بیانیه تأسیس القاعده شبه‌قاره هند خاطر نشان کرد که این گروه از میان مجاهدین و گروه‌های شبه‌قاره هند که غالباً پاکستانی بوده‌اند، از گروه تحریک طالبان پاکستان (TTP) تا گروه لشکر طیبه (LT)، جیش محمد (JeM) و سایر گروه‌های جهادی در پاکستان تشکیل شده است.

گروه لشکر طیبه (LT) که به‌عنوان «ارتش صالحان» شناخته می‌شود، یک گروه شورشی مسلمان سنی‌مذهب مستقر در پاکستان است که در نوامبر ۲۰۰۸، پس از سازمان‌دهی مجموعه‌ای از حملات جسورانه در بمبئی و محاصره شهر برای بیش از ۶۰ ساعت به شهرت جهانی دست یافت. این گروه یکی از بزرگ‌ترین و مسلط‌ترین گروه‌های متمرکز بر منطقه مورد مناقشه کشمیر پاکستان است.

(Macander & Military Fellow, 2021: 1). لشکر طیه یک ایدئولوژی متمایز دارد که تضمین کننده یک برنامه رونیسم اسلامی (پس گیری سرزمین های اسلامی از دست رفته مورد ادعا) است و همکاری با سایر گروه های تروریستی را توجیه می کند. LeT روابط نزدیکی با القاعده شبه قاره هند در پاکستان دارد و همانند القاعده مرکزی، از عملیات نظامی طالبان افغانستان حمایت کرده است.

از نظر ایدئولوژیک، LeT همانند القاعده شبه قاره هند، چشم اندازی از یک خلافت اسلامی جهانی را بیان می کند که شامل احیای سرزمین های اسلامی «از دست رفته» در شبه قاره هند است. مدعی است جنگ جاری آن ها علیه هر دو دشمن، «نزدیک» هند است. در همین حال، مأموریت های گسترده تر آن ها علیه دیگر دشمن «دور»، کشورهای غرب، هدایت می شود (J. Tellis, 2019). گرچه گروه لشکر طیه تلاش کرده است تا رد پای سازمانی خود را فراتر از هند و پاکستان گسترش دهد و با دیگر گروه های تروریستی در خاورمیانه و آسیای مرکزی و جنوب شرقی ارتباط برقرار کند، اما تاکنون فعالیت و عملیات این گروه در کشمیر و عمدتاً به شبه قاره محدود شده است (EFSAS, 2024: 17).

دیگر گروه به اسم جیش محمد (JeM) که به عنوان ارتش پیامبر (ص) نیز شناخته می شود، یک سازمان تندرو اسلامی سنی است که عمدتاً در جامو و کشمیر تحت کنترل هند فعالیت می کند. جیش محمد در ابتدا با هدف جهاد در جامو و کشمیر برای سرنگونی مقامات هند و ادغام جامو و کشمیر در پاکستان تحت حمایت قوانین شریعت تأسیس شد. هدف اعلام شده، همانند القاعده شبه قاره هند، اعلان جنگ مقدس علیه دشمن نزدیک، هند، رهایی مسلمانان از حکومت «جاهلان» (هندیان) و پاکسازی «کفار» (هندو، مسیحی و غیره) از شبه قاره بوده است (EFSAS, 2023: 5). جیش محمد (JeM) پس از آنکه همراه با LeT مسئول حمله به پارلمان هند معرفی شد، در پاکستان جزو گروه های تروریستی و ممنوع اعلام شد. رابطه بین جیش محمد و دیگر گروه های اسلام گرا و نهادهای پاکستانی پیچیده و مبهم بوده است. بسیاری از منابع، از جمله شورای امنیت سازمان ملل، گفته اند که این گروه با القاعده و اعمار جدید آن در منطقه شبه قاره هند ارتباط دارد. جیش محمد به دلیل دشمنی با هند و جهاد در کشمیر و همچنین عضویت برخی از رهبران ارشد جیش محمد در سایر گروه های تروریستی، از جمله گروه القاعده شبه قاره هند، شاخه منطقه ای القاعده مرکزی که توسط ایمن الظواهری در سپتامبر ۲۰۱۴ تشکیل شد، در فهرست گروه های تروریستی جهانی تعیین شده قرار گرفت (Roggio, 2025: 2).

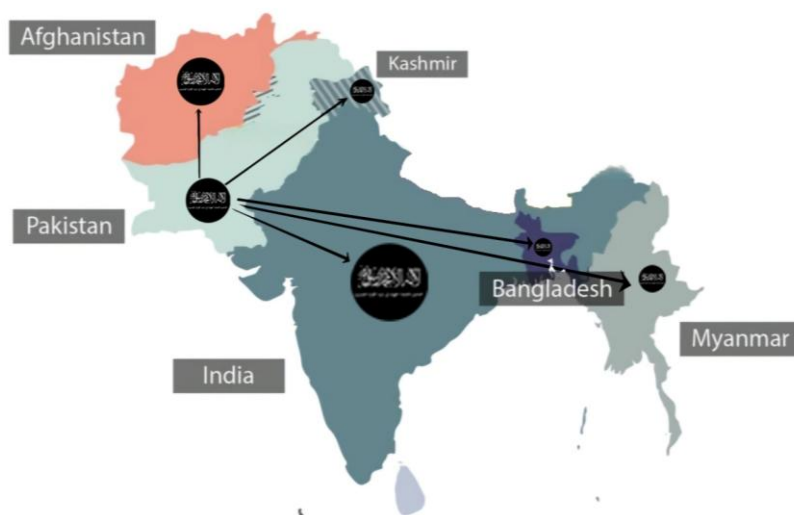
این گروه ها از زمان تأسیس القاعده شبه قاره هند در پاکستان، علاوه بر پیوندهای عمیق ایدئولوژیک و ادغام برخی از سران و اعضای این گروه ها با القاعده شبه قاره هند، خواستار جهاد

علیه دولت هند و دولت‌های شبه‌قاره هند که به تعبیر آن‌ها «حقوق مسلمانان را نقض می‌کنند»، شده‌اند.

روابط این گروه‌های پاکستانی با القاعده شبه‌قاره هند، نشان دهنده ارتباط منطقه‌ای و نفوذی است که جهادگران پاکستانی در شاخه جدید القاعده اعمال می‌کنند (Roggio, 2014). قدرت واقعی القاعده شبه‌قاره هند در منطقه، شبکه‌های غیررسمی پاکستانی است که تا حد زیادی سازمان را اداره می‌کنند. کادرهای پاکستانی القاعده به دلیل ترس از آینده خود پس از شیخ بن‌لادن، در صورتی که کل رهبری مرکزی القاعده از بین برود، از ایمن ظواهری خواستند که برای اطمینان، یک شاخه جداگانه از القاعده مرکزی ایجاد کند. در نهایت، الظواهری تسلیم خواسته آن‌ها شد و در سال ۲۰۱۳ به پاکستانی‌ها اجازه داد تا شعبه‌ای در جنوب آسیا، فراتر از پاکستان، در سال ۲۰۱۴ تأسیس شود.

اعضای القاعده شبه‌قاره هند در ابتدا از گروه‌های افراطی در پاکستان تشکیل شدند و اکثر اعضای امروز این گروه از اتباع پاکستان می‌باشند. اطلاعاتی که توسط مقامات پاکستانی در سال ۲۰۲۱ منتشر شد، نشان می‌دهد که هسته این شاخه منطقه‌ای القاعده در بخش‌هایی از پاکستان، از جمله در استان‌های پنجاب و سند، بوده است که از سال ۲۰۱۳ به سایر کشورهای شبه‌قاره هند گسترش یافته است (Australian, 2022: 3).

شکل ۱- نقشه نفوذ AQIS از پاکستان به سایر کشورهای شبه قاره هند (افغانستان، هند، کشمیر، بنگلادیش، میانمار)

منبع: نگارندگان، با استفاده از داده‌های Security Council Report

۳-۵- هند

القاعده شبه‌قاره هند خارج از نواحی اصلی خود در پاکستان و افغانستان، سال‌ها تلاش کرده است تا ساختارهای سازمانی ایجاد کند و الهام‌بخش نفوذ در کشورهای همسایه منطقه باشد (Laskar, 2017).

با این حال، طبق سند «آیین رفتار مجاهدین در شبه‌قاره» که در ژوئن ۲۰۱۷ منتشر شد، تمرکز شدید القاعده بر شبه‌قاره هند را برجسته می‌کند. القاعده مدت‌هاست که هند را یک کشور دشمن [نزدیک] می‌داند و اهداف خود را در انجام این کار مشخص کرده است. القاعده، به‌ویژه گروه القاعده شبه‌قاره هند، دلایل متعددی برای توجیه منطقی تعیین هند به‌عنوان دشمن نزدیک و هدف در نظر گرفته است. نخست، به سیاست‌های ظالمانه دولت هند در قبال مسلمانان کشمیری اشاره دارد. دوم، هند را به‌خاطر ترویج ایدئولوژی‌های سکولار در بنگلادش، از طریق حمایت از سیاست‌های شیخ حسین، نخست‌وزیر، مورد انتقاد قرار می‌دهد. سوم، با تأکید بر اتحاد هند با ایالات متحده، روسیه و اسرائیل، که همه آن‌ها را مسئول تلاش برای سرکوب جنبش جهادی در منطقه می‌داند، چنین اقداماتی را به‌عنوان بخشی از تلاش کلی برای اثبات سلطه هند بر مسلمانان بنگال نشان می‌دهد. در نهایت، در یک خوانش گزینشی از تاریخ، به حضور حاکمان مسلمان در هند برای نزدیک به یک هزار سال اشاره می‌کند و آن را دلیلی برای بازپس‌گیری مجدد [هند] می‌داند (Sinan Siyech, 2017: 1).

تا اوایل سال ۲۰۱۶، هویت واقعی رهبری القاعده شبه‌قاره هند کاملاً مبهم بود و در حال ایجاد فعالیت‌های مخفیانه در هند بود. اولین شواهد مبنی بر تلاش شاخه منطقه‌ای القاعده برای ایجاد یک سازمان رسمی در هند، در اواخر سال ۲۰۱۵، زمانی که یک گروه ۱۲ نفره از اعضای این گروه در هند دستگیر شدند، از جمله محمد آصف، آشکار شد که از آن زمان به‌عنوان رئیس وقت القاعده شبه‌قاره هند در هند معرفی شد. همچنین مشخص شد که او مدتی را با رهبران این گروه در پاکستان گذرانده است. این دستگیری‌ها به‌طور موقت پیشرفت منطقه‌ای گروه القاعده شبه‌قاره هند را در هند متوقف کرد. در همین حال، در سال‌های ۲۰۱۵ تا ۲۰۱۶، گروه‌هایی با الهام‌گیری از القاعده مرکزی، چند حمله در مقیاس کوچک در جنوب هند انجام دادند (TSC, 2019: 19-20).

۴-۵- کشمیر

اولین تلاش‌ها برای نفوذ در کشمیر، سخنرانی‌ها و اعلامیه‌های شیخ بن‌لادن بود. بنیان‌گذار القاعده، در اعلامیه جهادی خود در سال ۱۹۹۶ به درگیری در کشمیر اشاره کرد. در طول سال‌های گذشته، علاوه بر بن‌لادن، ایمن الظواهری، رهبر دوم القاعده، مجموعه‌ای از دستورالعمل‌ها و اعلامیه‌های

راهبردی را منتشر کرد که در آن به کشمیر اشاره شد (Burke, 2014). در سال‌های اخیر، القاعده مناقشه کشمیر را همچنان یک موضوع احساسی برای میلیون‌ها مسلمان در پاکستان و هند در نظر داشت. القاعده همچنین در تلاش بوده است تا روایت جهادی در کشمیر را بازنگری کند تا به نوبه خود، عملیات‌های جهادی را در هند تقویت کند (TSC, 2019: 19-20).

القاعده در سال‌های ۲۰۱۴ و ۲۰۱۶ مکرراً در تلاش بود تا از موضوع کشمیر به عنوان ابزاری برای تقویت صفوف خود در منطقه استفاده کند. برای مثال، یک ویدیوی القاعده در سال ۲۰۱۴، نسبت به گسترش وحشت در منطقه کشمیر هشدار داد و از مسلمانان کشمیری خواست تا علیه هند جهاد کنند. در پی اعتراضات جامو و کشمیر در ژوئیه ۲۰۱۶، القاعده شبه‌قاره هند پیامی را با هدف تحریک جهاد در میان مسلمانان کشمیری صادر کرد (Sinan Siyech, 2017: 2). در ژوئن ۲۰۱۷، ذاکر موسی، فرمانده سابق گروه جدایی طلب کشمیری حزب مجاهدین، با القاعده بیعت کرد. موسی با بازگویی بی‌عدالتی‌هایی که بر مسلمانان هندی انباشته شده بود، آن‌ها را تشویق کرد که به جهاد در کشمیر بپیوندند. علاوه بر این، گروه‌های نفوذ مانند HUJI و جیش محمد که به‌طور تاریخی در کشمیر فعالیت داشته‌اند، روایت آن را در کشمیر تقویت کردند. با درگیر شدن القاعده شبه‌قاره هند در کشمیر به برکت القاعده، ذاکر موسی گروه جدیدی به نام «انصار غزوات الهند» (یاوران فتح هند) را ایجاد کرد (TSC, 2019: 33).

کشمیر در حوزه نفوذ القاعده شبه‌قاره هند از جایگاه مهمی برخوردار است. این گروه با همکاری سایر گروه‌ها در کشمیر، از طریق تلاش‌هایش برای تغییر شرایط ایدئولوژیک جهاد و منشأ درگیری‌ها در این منطقه به دنبال تبدیل کشمیر به مرکز ثقل جهادگران در جنوب آسیا بوده است.

۵-۵- بنگلادش

زمانی که هزاران مسلمان از بنگلادش پس از تهاجم اتحاد جماهیر شوروی به افغانستان در دهه ۱۹۸۰ به جهاد علیه شوروی در این کشور پیوستند و در طول اقامت خود، اولین گروه جهادی متمرکز بنگلادش به نام حرکات الجهاد اسلامی بنگلادش یا HuJI-B را تأسیس کردند. بنا بر گزارش‌ها، شیخ بن لادن در اوایل، سرمایه‌گذاری آن را تأمین کرده بود. HuJI-B بعداً، پس از تشکیل گروه دیگری به نام جماعت المجاهدین بنگلادش (JMB) در سال ۱۹۹۸، از آن پیشی گرفت؛ اما آنچه این دو گروه را به هم پیوند داد، همسویی مشترک آن‌ها با ایدئولوژی القاعده بود، اگرچه هر دو مستقل باقی ماندند (Fair, C., 2018). گروه‌های اسلام‌گرای شبه‌نظامی برای دهه‌ها در بنگلادش فعالیت داشته‌اند. در سال ۲۰۱۳، گروه جدید محلی به نام تیم انصارالله بنگالا (ABT) ظهور کرد؛ پس از چند ماه، خود را به عنوان انصارالاسلام تحت رهبری سیدضیاءالحق تغییر نام داد. اگرچه القاعده

شبه‌قاره هند در سپتامبر ۲۰۱۴ تشکیل شد، اما تا اواسط سال ۲۰۱۵ طول کشید تا خود را به‌عنوان بخش بنگلادشی شاخه منطقه شبه‌قاره هند معرفی کند (Lorch, 2020: 788).

در سال‌های اخیر، مفهوم آزار و اذیت مسلمانان بنگلادش، ابزار قدرتمندی توسط گروه القاعده شبه‌قاره هند در بنگلادش برای مشروعیت و نفوذ مورد استفاده قرار می‌گرفت. در ژوئن ۲۰۱۸، این گروه در بیانیه‌ای آنلاین از اتباع بنگلادشی خواست به دلیل تجاوز غیرقانونی به زندانیان مسلمانی که توسط پلیس هندو در زندان مرکزی کاشیمپور نگهداری می‌شوند، به این گروه پیوندند. القاعده شبه‌قاره هند با استناد به استدلال‌های مذهبی بر اساس تفسیر خود از متون قرآنی، برای مشروعیت بخشیدن به درخواست‌های مختلف جهادی از مسلمانان بنگلادش استفاده می‌کرد. القاعده شبه‌قاره هند مکرراً از جاه‌طلبی هژمونیک هند در جنوب آسیا انتقاد می‌کند؛ به گفته این گروه، «ارزش‌ها و فرهنگ مسلمانان را تضعیف می‌کنند» (Shafi Md, 2019: 2).

در سال ۲۰۱۹، گروه القاعده شبه‌قاره هند تلاش کرد تا فعالیت‌های مخفیانه را در بنگلادش با استفاده از گروه انصارالاسلام شعبه بنگلادش تقویت کند. این گروه جهادی در حال حاضر، برنامه‌ای برای انجام هیچ‌گونه حمله و عملیات سنگین ندارد، اما فعالیت‌های استخدام و آموزش آن به‌صورت مخفیانه ادامه دارد؛ زیرا معتقد است چنین حملاتی در نهایت نتیجه معکوس خواهد داشت و منجر به سرکوب کامل این سازمان و تضعیف قدرت آن می‌شود. در عوض، قصد دارد در مناطق مرزی هند و بنگلادش پایگاه‌هایی بسازد تا فعالیت‌های خود را به‌آرامی انجام دهد (Jamil Khan, 2021).

۶-۵- میانمار

پیش از تأسیس القاعده شبه‌قاره هند در سپتامبر ۲۰۱۴، رهبری القاعده مرکزی همدردی و حمایت خود را از مسلمانان میانمار و در پی رفتار ارتش میانمار در یک عملیات نظامی وحشیانه در ایالت راخین شمالی میانمار و گروه‌های افراطی بودایی با مسلمانان روهینگیا اعلام کرد. در این عملیات، صدها هزار روهینگیا به اردوگاه‌های آوارگان در داخل مرز بنگلادش گریختند. القاعده شبه‌قاره هند آزار و اذیت مسلمانان روهینگیا در ایالت راخین را با قربانی کردن مسلمانان در سایر نقاط جهان مرتبط می‌دانست. در سپتامبر ۲۰۱۷، از مسلمانان خواست تا با دولت میانمار به دلیل بدرفتاری با مسلمانان روهینگیا مبارزه کنند (Shafi Md, 2019: 3).

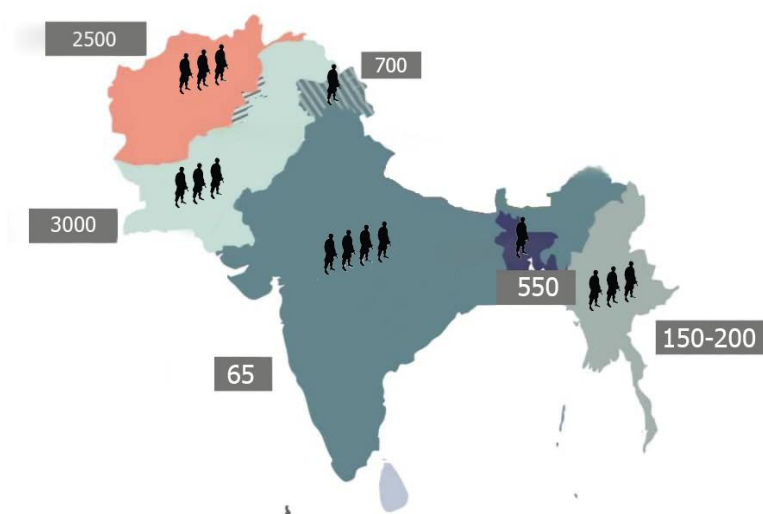
در میانمار تحت تأثیر این خشونت‌ها، گروه‌های جهادی رشد کردند؛ از جمله این گروه‌ها، گروه (HaY) در ماونگ‌داو در میانمار است. این گروه اعضای خود را از مسلمانان روهینگایی محلی از ایالت راخین در میانمار و همچنین از مسلمانان پناهنده روهینگیا به خدمت گرفته است. علاوه بر این، (HaY) اعضای خود را از سایر سازمان‌های روهینگیا مانند سازمان همبستگی روهینگیا (RSO) و

جبهه اسلامی روهینگیا آراکان (ARIF) جمع‌آوری کرده است (Naseruddin, 2024). القاعده شبه‌قاره هند میانمار را بخشی جدایی‌ناپذیر از مجموعه جغرافیایی خود می‌داند. این گروه‌ها خواستار حمایت از مسلمانان روهینگایی میانمار شدند که با سرکوب امنیتی روبه‌رو هستند یا بسیاری از آن‌ها به بنگلادش فراری شده‌اند. این اعلامیه در ادامه هشدار داد، میانمار به دلیل «رفتار وحشیانه با برادران مسلمان ما... بدون مجازات نخواهد ماند».

سخنگوی وقت این گروه، در سخنرانی خود در دفاع از مسلمانان این کشور، فراخوانی را صادر کرد: «ما از همه برادران مجاهد در بنگلادش، هند، پاکستان و فیلیپین می‌خواهیم تا برای کمک به برادران مسلمان خود عازم برمه شوند و آمادگی‌های لازم، آموزش و مانند آن را برای مقاومت در برابر این ظلم فراهم کنند» (Reuters, 2017).

اگرچه رهبران القاعده مرکزی و القاعده شبه‌قاره هند طی سال‌ها بیانیه‌هایی صادر کرده و میانمار را به عنوان عرصه‌ای جهادی که مسلمانان منطقه باید از آن حمایت کنند، معرفی نموده‌اند اما طبق نقشه برآورد تقریبی نیروهای القاعده شبه‌قاره هند از شورای امنیت سازمان ملل در سال‌های ۲۰۱۸ تا ۲۰۲۲ و آژانس‌های تحقیقاتی ضدتروریسم هند از اعضای دستگیر شده القاعده شبه‌قاره هند در کشورهای شبه‌قاره طی سال‌های ۲۰۱۳ تا ۲۰۱۹، برخلاف انتظار و با وجود همه نشانه‌های تمرکز لفظی قوی القاعده شبه‌قاره هند بر مسلمانان میانمار، این گروه موفق به فعالیت عملیاتی چشمگیری در این کشور نشده است.

شکل ۲- نقشه برآورد تقریبی نیروهای AQIS در کشورهای شبه قاره هند

منبع: نگارندگان، با استفاده از داده‌های Security Council Report

این گروه به دلیل داشتن ارتباط نزدیک با طالبان، از همان ابتدای تأسیس خود یک شریک استراتژیک مهم برای طالبان افغانستان به حساب می‌آمد و در جنگ‌های طولانی مدت در افغانستان در کنار رفقای قدیمی‌شان (طالبان) با دولت مرکزی افغانستان و کشورهای غربی جنگیدند. با سقوط دولت مرکزی افغانستان و قدرت‌گیری رژیم طالبان، القاعده شبه‌قاره هند عملاً این فرصت را یافته است که برای اهداف بعدی خود طرح و برنامه‌ریزی کند.

القاعده شبه‌قاره هند در محدوده فعالیت اصلی خود (پاکستان و افغانستان)، به دلیل ارتباط نزدیک با گروه‌های متعدد افراطی، از جمله تحریک طالبان پاکستان، جیش محمد، لشکر جهنگوی، طالبان افغانستان و سایر گروه‌ها، توانسته نیروهای زیادی در پاکستان و افغانستان جذب کند، اما در جذب نیروی بیشتر در کشور هند ناکام مانده و تاکنون نتوانسته است یک ساختار سازمانی منسجم را در این کشور شکل دهد. این شاخه القاعده در کشمیر، به دلیل مناقشه تاریخی کشمیر، موفق‌تر عمل کرده است و در این منطقه توانسته است نیروی بیشتری جذب کند. در کشورهای بنگلادش و به‌ویژه میانمار، به دلیل موضوع غم‌انگیز مسلمانان روهینگایی، توانسته است به یک هدف جذاب برای جذب مسلمانان افراطی و ستیزه‌جو در این مناطق تبدیل شود. در کنار سایر عوامل، این موضوعات یکی از عواملی بوده است که قدرت نفوذ و جایگاه القاعده شبه‌قاره هند را دوچندان کرده و باعث شده تا در کشورهای شبه‌قاره رخنه کند.

۶- طالبان افغانستان و ادراک تهدید القاعده شبه‌قاره هند

القاعده شبه‌قاره هند ابتدا در شبه‌قاره هند رشد و نمو پیدا کرد و از آن زمان تاکنون، تمرکز آن بر این منطقه، با شدت‌های متفاوت اما با گستره جغرافیایی در حال گسترش، باقی مانده است. علی‌رغم رقابت با رقیب خود، دولت اسلامی (داعش)، برای نفوذ در منطقه، این گروه به شبکه‌ها و گروه‌های محلی برای پشتیبانی و جذب نیرو متکی بوده است؛ یکی از این گروه‌ها، طالبان افغانستان است.

بعد از قدرت‌گیری طالبان در ۲۰۲۱، القاعده شبه‌قاره هند درصدد تقویت موقعیت خود در افغانستان برآمده است و از ساختار طالبان حمایت و حتی شخصیت‌های ارشد طالبان را مورد حفاظت قرار داده است. القاعده و به‌ویژه القاعده شبه‌قاره، به دلیل وابستگی و همکاری نزدیک خود با طالبان، از تسلط طالبان بر افغانستان منتفع شد. بر اساس گزارش اخیر سازمان ملل، اکثریت جنگجویان القاعده از اوت ۲۰۲۱، به‌ویژه رهبران ارشد القاعده، هنوز در افغانستان به‌خصوص در ولایات (هلمند، زابل و قندهار)، مرکز (غزنی، کابل و پروان) و شرق (کنر، ننگرهار و نورستان) مستقر هستند (Security Council, 2023: 13-14).

افغانستان تحت کنترل طالبان، بستر جدیدی را برای القاعده شبه‌قاره هند برای تقویت فعالیت‌های خود در این کشور مهیا کرده است. از اوت ۲۰۲۱، بعد از قدرت‌گیری طالبان، ادامه فعالیت و تهدید این گروه برای ایجاد یک قیام بومی جهادی برضد دولت‌های شبه‌قاره هند فعال شده است. افغانستان تحت کنترل طالبان به‌عنوان پناهگاه امن بالقوه برای جنگجویان القاعده عمل می‌کند. بر اساس اظهارات مقامات واحد مبارزه با تروریسم و جنایات فراملی (CTTC)، پس از تسلط طالبان مشهود است؛ انصارالاسلام، از شعبه بنگلادش القاعده شبه‌قاره هند، افراد این گروه در بنگلادش و میانمار از طریق چاتوگرام و بازار کاکس، به‌عنوان مکانی امن برای آموزش و به دست آوردن تسلیحات به افغانستان سفر کردند. القاعده شبه‌قاره هند به‌عنوان منبع تهدید مهم، شرایط و زمینه مناسبی برای جذب نیرو در نظر گرفته است. این گروه با تداوم بحران روهینگیا و راه‌حلی آشکار برای موضوع پناهجویان و آوارگان داخلی در بنگلادش و میانمار به لطف تقویت وضعیت پناهگاه امن افغانستان در پی تسلط طالبان در اوت ۲۰۲۱، فعالیت‌های استخدام و آموزش را به‌صورت مخفیانه از طریق آنلاین انجام می‌دهد، درحالی‌که آموزش‌های پیشرفته برای شاخه نظامی این سازمان به‌صورت حضوری ادامه دارد (Jamil Khan, 2021).

در آینده، ممکن است تلاشی از سوی القاعده شبه‌قاره هند برای متحد کردن جناح‌های شبه‌نظامی در بنگلادش صورت گیرد. با توجه به عوامل دستگیر شده انصارالله، به تلاش‌های قبلی برای ادغام با بقایای جدید JMB اعتراف کرده‌اند. همان‌طور که در بخش بنگلادش توضیح داده شده است، نشانه‌هایی وجود دارد که عناصر القاعده شبه‌قاره هند در بنگلادش تمایل دارند تمرکز خود را به کشمیر و میانمار گسترش دهند، چه از طریق تأمین بودجه یا اعزام جنگجو (Roul, 2020: 19-20). نفوذ این گروه با داشتن پناهگاه امن، ارتباطات و منابع بهبود یافته با طالبان افغانستان، به دنبال حملات مستقیم در خارج از افغانستان است (Security Council, 2022: 16).

AQIS با موفقیت توانسته است ردپای خود را در کشمیر، منطقه‌ای مورد مناقشه و دارای اهمیت دیرینه برای مجموعه‌ای از گروه‌های جهادی، به‌ویژه گروه‌های مستقر در پاکستان ایجاد کند. این منطقه ممکن است دوباره شاهد احیای خشونت‌ها باشد که در دهه ۱۹۹۰ تجربه شد (TSC, 2019: 33).

این گروه با همدستی با گروه‌های جهادی محلی، همچنان به ایجاد یک تهدید مهم در منطقه کشمیر و بنگلادش ادامه می‌دهد و یا ممکن است شبکه‌های مردمی را در سرزمین اصلی هند توسعه دهد؛ این امر می‌تواند در سال‌های آینده قتل‌ها یا بمب‌گذاری‌های هدفمند را انجام دهد. القاعده شبه‌قاره هند به بهره‌برداری از فرصت‌ها در هند برای جلب حمایت مردم ادامه خواهد داد. اگرچه تاکنون در انجام هرگونه اقدام خشونت‌آمیز در هند تا حد زیادی ناموفق بوده است، اما ترویج بی‌وقفه

جهاد خشونت‌آمیز این گروه در منطقه، با هدف ایجاد برتری شریعت، امکان دارد در سال‌های آینده طرفدارانی ایدئولوژیک با نگاه جهادی (تروریستی) پیدا کند (Roul, 2022). شکاف‌های اجتماعی موجود (شکاف هندو-مسلمان و شکاف فرقه‌ای در اسلام) و آشفتگی‌های سیاسی و اجتماعی در هند، به این شاخه منطقه‌ای القاعده برای دستیابی به این اهداف کمک می‌کند (Roul, 2020: 30). گسترش نفوذ القاعده شبه‌قاره هند در شبه‌قاره و سایر کشورهای آسیای جنوبی، نوید خوبی برای منافع کشورهای منطقه‌ای، حتی فرامنطقه‌ای از جمله ایالات متحده آمریکا نیست.

القاعده شبه‌قاره هند، مانند سازمان مادر خود (القاعده مرکزی)، حمله به منافع ایالات متحده آمریکا و کشورهای متحد غربی منطقه را تقویت خواهد کرد. این گروه به‌طور متناوب تهدیداتی را برای کشورهایی که خارج از حوزه عملیاتی و توانایی خود برای انجام حمله هستند، صادر می‌کند. برای مثال، تهدید ایالات متحده یا هلند در مارس ۲۰۱۶ و حملات به پایگاه‌های نیروی دریایی ایالات متحده آمریکا علاوه بر این، القاعده شبه‌قاره هند در تلاش است تا دارایی‌های خود را برای عملیاتی کردن و هماهنگ کردن حملات تروریستی، به‌عنوان بخشی از یک کمپین چندجبهه‌ای برای هدف قرار دادن منافع ایالات متحده و متحدانش، قرار دهد (Roul, 2020: 25). این گروه جهادی، با در دستور کار قرار دادن استراتژی خود برای اجتناب از اجبار و رد تاکتیک‌های وحشیانه همانند گروه داعش در مبارزات خود، تلاش برای ارتباط با رهبران محلی و اعضای جامعه گسترده‌تر در درون مسلمانان جهان و تأکید بر نظم و انضباط، مانند پرهیز از حمله به بودایی‌ها، مسیحیان و هندوها (TSC, 2019: 31-4)، عملاً در بسیاری از جهات خواهان بازگشت به وضعیت AQC در دهه ۱۹۹۰ داشته است. القاعده شبه‌قاره هند، با داشتن مجموعه‌ای از گروه‌های شبه‌نظامی با ایدئولوژی مشترک و دشمنان مشترک در منطقه و با توجه به نفوذ و پتانسیل‌هایی که قبلاً نشان داده است، این گروه به‌خوبی می‌تواند به‌عنوان سنگری برای آینده رهبری القاعده و به‌عنوان یک تهدید مهم برای امنیت منطقه‌ای و بین‌المللی در درازمدت و در دهه‌های آینده عمل کند.

نتیجه‌گیری

تأسیس القاعده شبه‌قاره هند در سال ۲۰۱۴، بر اساس چشم‌انداز بلندمدت نظامی رهبران القاعده بوده است. احتمالاً ایمن الظواهری در آن سال، این گروه را به‌منظور تضمین ساختار القاعده در منطقه شبه‌قاره هند، در صورت حذف رهبران ارشد القاعده در نظر گرفته است. قریب به یک دهه بعد از حذف الظواهری در افغانستان، استراتژی بلندمدت القاعده برای بقا در جنوب آسیا آشکارتر شد. القاعده شبه‌قاره هند با پذیرش رهبری و اعضای محلی از کشورهای شبه‌قاره هند در سال ۲۰۱۶، به‌عنوان طرحی برای آینده در نظر گرفته شد، زیرا رهبران این گروه با منشأ محلی، اعتبار گسترده‌ای

پیدا خواهند کرد. القاعده شبه‌قاره هند با استفاده از روابط دیرینه القاعده مرکزی با گروه‌های جهادی در منطقه، توانسته است بازگشتی چشمگیر داشته باشد. این گروه در بهره‌برداری از این ارتباطات محلی نسبتاً موفق عمل کرده و به‌طور پیوسته بر روابط موجود و درعین‌حال بر ایجاد روابط جدید، اقدام کرده است. از اواخر سال ۲۰۱۸، شبکه القاعده شبه‌قاره هند تقریباً در سراسر منطقه شبه‌قاره گسترش یافته است؛ به‌ویژه با موفقیت توانسته است ردپای خود را در کشمیر، منطقه مورد مناقشه و دارای اهمیت دیرینه برای مجموعه‌ای از گروه‌های جهادی، از جمله گروه‌های مستقر در پاکستان، ایجاد کند.

معمولاً برای ارزیابی گروه‌های تروریستی، تهدیدات این گروه‌ها مطرح می‌شود. تهدیدات ناشی از آن‌ها، اول اینکه آیا این گروه‌ها قادر به خشونت هستند و دوم اینکه چه چیزی برای گروه‌های منطقه‌ای که در آن فعالیت می‌کنند، کار می‌کند؟ این سؤال‌ها برای ارزیابی گروه القاعده شبه‌قاره هند به‌عنوان یک گروه تروریستی مهم است.

در پاسخ، نخست، القاعده شبه‌قاره هند از انعطاف بالایی برخوردار است زیرا توانسته است آرمان‌های خود را از طریق شبکه‌های مردمی و تشکلهای شبه‌نظامی موجود در سراسر شبه‌قاره گسترش دهد. علاوه بر ایجاد پناهگاه‌های امن در کشورهای افغانستان و تا حدودی پاکستان، موفق به ایجاد ترکیب‌های شبه‌نظامی محلی در بنگلادش شد.

دوم، قدرت اصلی گروه در تبلیغات آن است نه در قدرت سخت آتش. اگرچه القاعده شبه‌قاره هند فعالیت و عملیات‌های جسورانه‌ای در پاکستان، کشمیر و هند انجام داده اما غالب فعالیت فکری این شاخه القاعده در شکل تبلیغاتی در برخی کشورهای همچون بنگلادش و میانمار انجام داده است. ادبیات تبلیغاتی مختلف القاعده، مهم‌ترین راهبردها برای دستیابی به اهداف جهادی را به نمایش گذاشته است. در حال حاضر به نظر می‌رسد که گسترش مردمی آن از طریق حوزه‌های علمیه و روحانیون اسلامی، با ایده ایجاد خلافت اسلامی و پیروی از شریعت در میان جمعیت‌های مسلمان جدا شده در شبه‌قاره، موج می‌زند.

سوم، القاعده شبه‌قاره هند با بهره‌برداری از فرصت شکاف‌های اجتماعی-مذهبی موجود (شکاف هندو-مسلمان و شکاف مذهبی و فرقه‌ای در اسلام) در هند (کشمیر)، بنگلادش و کشورهای دیگر، به این گروه در منطقه برای دستیابی به اهداف خود کمک کرده است.

نقطه قوت اصلی القاعده شبه‌قاره هند در طول سال‌ها فعالیت این گروه، تشکیلات طالبان در افغانستان و دیگر گروه‌های هم‌پیمان القاعده در مناطق قبیله‌ای پاکستان بوده است. مسلم است که بدون زیرساخت‌های جهادی، زمین‌های آموزشی، مخفیگاه‌های متعدد و حفاظت فیزیکی این گروه‌ها در افغانستان و پاکستان، در تمام این سال‌ها به‌عنوان یک نیروی جهادی منطقه‌ای دوام

نمی‌آورد. یا به تعبیری، طول عمر گروه طالبان و دیگر گروه‌ها در افغانستان و پاکستان، بقای القاعده را تسهیل کرد.

این احتمال وجود دارد که القاعده شبه‌قاره هند در آینده تمرکز خود را بر هند و کشمیر، هم از نظر فعالیت‌های عملیاتی و هم از نظر گفتمانی، افزایش دهد. در «سرزمین اصلی» هند به نظر می‌رسد که این گروه به دنبال تحکیم حضور خود برای مرتبط شدن است، درحالی که در کشمیر، به نظر می‌رسد که هدف، افزایش مشارکت فعال خود است. اولین نشانه این امر، در ویدئویی بود که القاعده شبه‌قاره هند در نوامبر ۲۰۲۱ با عنوان «آغازکننده متجاوز است» منتشر کرد. در آن تلاش کرد مسلمانان در بنگلادش، هند و کشمیر را تحریک کند تا به هندوهایی که ظاهراً هتک حرمت قرآن را انجام می‌دهند، پاسخ دهند.

قریب یک دهه از مقاومت این شاخه القاعده در منطقه شبه‌قاره هند می‌گذرد. اگرچه نتوانست حملات گسترده‌ای را در مناطق عملیاتی خود انجام دهد، اما توانست به اهداف خود مبنی بر مرتبط ماندن در جنوب آسیا و معرفی خود به عنوان یک رقیب قوی و گزینه قابل اعتمادتر و پایدارتر برای سایر گروه‌های اسلامی-جهادی، از جمله گروه تحریک طالبان پاکستان (TTP)، لشکر طیبه (LT) و جیش محمد (JeM)، دست یابد. در نهایت، القاعده شبه‌قاره هند یک نیروی منطقه‌ای باقی خواهد ماند و به جذب و بسیج مسلمانان محلی ادامه خواهد داد. برای مثال، با رشد ناسیونالیسم هندو در هند و افزایش تبعیض‌های قانونی علیه مسلمانان این کشور، این خطر واقعی وجود دارد که این گروه و گروه‌های مشابه در جذب اعضا و ایجاد شبکه‌ای در داخل کشمیر و سرزمین اصلی هند موفق شوند. این گروه همچنین به عملیات‌ها و تأثیرگذاری بر جمعیت خاصی که می‌توانند خود را با القاعده شبه‌قاره هند معرفی کنند، ادامه خواهد داد.

تعارض منافع

بنا بر اظهار نویسندگان، مقاله پیش‌رو فاقد هرگونه تعارض منافع بوده است.

فهرست منابع

منابع فارسی

شیخ‌دره‌نی، مرتضی و معین‌آبادی بیدگلی، حسین. (۱۴۰۳). تجدید حیات گروه‌های تروریستی در پاکستان در سایه حکمرانی امارت اسلامی طالبان در افغانستان: مطالعه موردی گروه تحریک طالبان پاکستان (TTP). *مطالعات سیاسی جهان اسلام*، ۱۳(۵۰).

منابع انگلیسی

Abdul Sayed. (2020). *The truth behind Al-Qaeda's silence in Afghanistan*. *Asia Times*. <https://asiatimes.com/2020/11/the-truth-behind-al-qaedas-silence-in-afghanistan>

- Abdul Sayed. (2021). *IntelBrief: The past, present, and future of Al-Qaeda in Afghanistan and Pakistan*. The Soufan Center. <https://thesoufancenter.org/intelbrief-2021-august->
- Afroz, A. (2023). An overview of Al-Qaeda in the Indian Subcontinent. *Samdarshi*, 16(4), 164–169. https://www.researchgate.net/publication/375238661_An_Overview_of_Al-Qaeda_in_the_Indian_Subcontinent
- Al-Zawahiri, A., & Asim, U. (2024). *Al-Qaeda in the Indian Subcontinent (AQIS)*. Counter Extremism Project. <https://www.counterextremism.com/threat/al-qaeda-indian-subcontinent-aqis/report>
- Amiri, R., & Ashley, J. (2021). *Taliban narratives on Al Qaeda in Afghanistan*. Centre for the Study of Armed Groups. https://odi.cdn.ngo/media/documents/Taliban_narratives_13_Sept.pdf
- Animesh, R. (2020). *Al Qaeda in the Indian Subcontinent: Spearheading jihad in South Asia, 2014–2020*. Counter-Terrorism Perspective. <https://sspconline.org/ctp/al-qaeda-indian-subcontinent-spearheading-jihad-south-asia-2014-2020->
- Australian Government Department of Home Affairs. (2022). *Al-Qa'ida in the Indian Subcontinent (AQIS)*. <https://www.nationalsecurity.gov.au/what-australia-is-doing/terrorist-organisations/listed-terrorist-organisations/al-qaida-in-the-indian-subcontinent-aqis>
- Burke, J. (2014). Al-Qaida video urges Muslims in Kashmir to wage jihad on India. *The Guardian*. <https://www.theguardian.com/world/2014/jun/14/al-qaeda-video-muslims-kashmir-jihad->
- EFSAS. (2023). *Jaish-e-Mohammad: A brief profile*. <https://www.efsas.org/EFSAS%20ARTICLE%20-%20JeM-July%202023.pdf>
- EFSAS. (2024). *Al-Qaeda, IS and Lashkar-e-Taiba modus operandi in South Asia and Europe* (No. 6). <https://www.efsas.org/EFSAS-Al-Qaeda-%20IS%20and%20Lashkar-e-Taiba-June2024.pdf>
- Fair, C. C. (2018). Political Islam and Islamist terrorism in Bangladesh: What you need to know. *Lawfare*. <https://www.lawfaremedia.org/article/political-islam-and-islamist-terrorism-bangladesh-what-you-need-know>
- Jamil Khan, M. (2021). Ansar Al Islam: Lying low, continues recruitment. *The Daily Star*. <https://www.thedailystar.net/news/bangladesh/crime-justice/news/ansar-al-islam-lying-low-continues-recruitment->
- Joscelyn, T. (2017). AQIS emphasizes allegiance to Ayman al Zawahiri, Taliban in new “code of conduct.” *FDD's Long War Journal*. <https://www.longwarjournal.org/archives/2017/06/aqis-emphasizes-allegiance-to-ayman-al-zawahiri-taliban-in-new-code-of-conduct.php>
- Laskar, R. H. (2014). Al Qaeda's Indian Subcontinent wing: An old plan. *India Today*. <https://www.indiatoday.in/mail-today/story/al-qaeda-india-wing-an-old-plan-292423-2014-09-14>
- Lorch, J. (2020). Terrorism in Bangladesh: Understanding a complex phenomenon. *Asian Survey*, 60(4), 778–802.
- Macander, M. (2021). *Examining extremism: Lashkar-e-Taiba*. Center for Strategic and International Studies. <https://www.csis.org/blogs/examining-extremism/examining-extremism-lashkar-e-taiba>
- Matthew Lee, M., Nomaan, M., & Aamer, M. (2022). Biden: Killing of al-Qaida leader is long-sought “justice.” *Associated Press*. <https://apnews.com/article/ayman-al-zawahiri-al-qaeda-terrorism-biden-36e5f>
- Naseruddin, M. (2022). The structures of Al-Qaeda and Islamic State in South Asia, and their propaganda in India, Bangladesh, and Myanmar. *Rising Asia Journal*, 2(3). <https://www.rajraf.org/article/the-structures-of-al-qaeda-and-islamic-state-in-south-asia-and-their-propaganda-in-india-bangladesh-and-myanmar/1074>
- Reed, A. (2016). *Al Qaeda in the Indian Subcontinent: A new frontline in the global jihadist movement?* International Centre for Counter-Terrorism. <https://www.icct.nl/publication/al-qaeda-indian-subcontinent-new-frontline-global-jihadist-movement>

- Reuters. (2017). Al Qaeda warns Myanmar of “punishment” over Rohingya. *Reuters*. <https://www.reuters.com/article/world/al-qaeda-warns-myanmar-of-punishment-over-rohingya>
- Roggio, B. (2014). Al Qaeda in the Indian Subcontinent incorporates regional jihadist groups. *FDD's Long War Journal*. https://www.longwarjournal.org/archives/2014/09/analysis_al_qaeda_in.php
- Roggio, B. (2025). India claims Jaish-e-Mohammad leader killed during airstrikes in Pakistan. *FDD's Long War Journal*. https://www.fdd.org/analysis/op_ed/2025/05/08/india-claims-jaish-e-mohammad-leader-killed-
- Roul, A. (2022). EER: How Al-Qaeda in Indian Subcontinent exploits the Prophet controversy in India. *Counter-Terrorism Perspectives*. <https://ssponline.org/ctp/ee-how-al-qaeda-indian-subcontinent-exploits-prophet-controversy-indi>
- Samdarshi, A. A. (2023). An overview of Al-Qaeda in the Indian Subcontinent. *Samdarshi*, 16(4), 164–169. https://www.researchgate.net/publication/375238661_An_Overview_of_Al-Qaeda_in_the_Indian_Subcontinent
- Security Council. (2020). *Letter dated 16 July 2020 from the Chair of the Security Council Committee pursuant to resolutions 1267 (1999), 1989 (2011) and 2253 (2015) concerning Islamic State in Iraq and the Levant (Da'esh), Al-Qaida and associated individuals, groups, undertakings and entities addressed to the President of the Security Council*. United Nations. <https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFC>
- Security Council. (2022). *Al-Qaida and associated individuals and entities*. United Nations Security Council. <https://main.un.org/securitycouncil/en/sanctions/1267/monitoring-team/reports>
- Shafi Md Mostofa, M. (2019). A study of Al-Qaeda's propaganda narratives in Bangladesh. *Counter-Terrorist Trends and Analyses*, 11(2). <https://www.jstor.org/stable/26627976>
- Sheikh Darreh Ney, M., & Moein Abadi Bidgoli, H. (2024). Resurgence of terrorist groups in Pakistan under the rule of the Islamic Emirate of the Taliban in Afghanistan: A case study (TTP). *The Quarterly Journal of Political Studies of Islamic World*, 13(50), 97–111.
- Sinan Siyech, M. (2017). *Al-Qaeda in the Indian Subcontinent (AQIS): Renewing efforts in India*. International Centre for Political Violence and Terrorism Research. <https://education.mei.edu/content/map/al-qaeda-indian-subcontinent-aqis-renewing-efforts>
- Taneja, K., & Sinan Siyech, M. (2021). Terrorism in South Asia after the fall of Afghanistan. *War on the Rocks*. <https://warontherocks.com/2021/08/terrorism-in-south-asia-after-the-fall-of-afghanistan>
- Tellis, A. J. (2012). The menace that is Lashkar-e-Taiba. *Carnegie Endowment for International Peace*. <https://carnegieendowment.org/europe/posts/2012/03/the-menace-that-is-lashkar-e-taiba>
- The Soufan Center. (2019). *Al-Qaeda in the Indian Subcontinent (AQIS): The nucleus of jihad in South Asia*. <https://thesoufancenter.org/research/al-qaeda-in-the-indian-subcontinent-aqis-the-nucleus-of-jihad-in-south-asia/>
- Vasiliev, A. M., & Zherlitsyna, N. A. (2022). The evolution of Al-Qaeda: Between regional conflicts and a globalist perspective. *Herald of the Russian Academy of Sciences*, 92(Suppl. 13), S1240–S1246. <https://doi.org/10.1134/S1019331622190091>
- Zahid, F. (2021). IS and AQ inroads in Pakistan and future implications. *Pakistan Journal of Terrorism Research*, 1(1). <https://nacta.gov.pk/wp-content/uploads/2021/09/IS-and-AQ-Inroads-in-Pakistan.pdf>

Translated References to English

- Sheikh Darreh Ney, M., & Moein Abadi Bidgoli, H. (2024). Resurgence of terrorist groups in Pakistan under the rule of the Islamic Emirate of the Taliban in Afghanistan: A case study of the Tehrik-e-Taliban Pakistan (TTP). *The Quarterly Journal of Political Studies of the Islamic World*, 13(50). [In Persian]